

Skötselplan med föreskrifter

TRESTICKLANS NATIONALPARK

Skötselplan med föreskrifter

Beställningsadress: Naturvårdsverket
Kundtjänst
106 48 Stockholm
tel: 08-698 10 00
fax: 08-698 1515
E-post: kundtjanst@environ.se
Internet-hemsida <http://www.environ.se>

Ytterligare information: Länsstyrelsen i Älvsborgs län
462 82 Vänersborg
tel: 0521-27 00 00

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm
tel: 08-698 10 00
Internet-hemsida <http://www.environ.se>

ISBN: 91-620-0095-0
ISSN: 0282-7271
Upplaga: 500 exemplar
© Naturvårdsverket
Ansvarig utgivare: Ingvar Bingman
Tryck: Norstedts Tryckeri AB, Stockholm 1996

FÖRORD

Naturvårdsverket publicerade *Nationalparksplan för Sverige* 1989. I planen föreslogs bland annat att 20 nya nationalparker borde bildas och att några befintliga nationalparker skulle få ny avgränsning eller skyddsstatus. Tresticklanskogen var ett av de oskyddade områden som föreslogs skyddas som nationalpark.

Arbetet med att skydda Tresticklanområdet hade dock påbörjats långt tidigare. Redan 1973 gjordes det första förvärvet av mark i syfte att skydda området. Förhandlingar och nya förvärv har därefter pågått kontinuerligt.

Skötselplanen och föreskrifterna har tagits fram av Naturvårdsverket i samråd med Länsstyrelsen i Älvsborgs län.

Föreliggande skötselplan och föreskrifter träder i kraft två veckor från den dag då föreskrifterna kungjorts i Naturvårdsverkets författningssamling (SNFS).

Stockholm i maj månad 1996

Naturvårdsverket

INNEHÅLL	SID
I. ALLMÄN BESKRIVNING	6
1. ADMINISTRATIVA DATA	6
2. RIKSDAGENS, REGERINGENS OCH NATURVÅRDSVERKETS BESLUT	7
3. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER	7
3.1. Grund för beslutet och syftet med nationalparken	7
3.2. Föreskrifter för nationalparken	9
4. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN	11
4.1. Inledning	11
4.2. Geologi	12
4.3. Klimat	14
4.4. Hydrologi	14
4.5. Natur- och vegetationstyper	16
4.5.1. Skog	17
4.5.2. Myr	20
4.5.3. Öppen fastmark	21
4.5.4. Sjöar och vattendrag	22
4.6. Flora	23
4.7. Fauna	24
4.8. Kulturhistoria och tidigare markanvändning	25
4.9. Friluftsliv och service för allmänheten	28
4.9.1. Tillgänglighet	28
4.9.2. Anläggningar för friluftslivet	28
4.9.3. Information	29
4.9.4. Nationalparksemlen	29
4.10. Upplåtelser och avtal	30
4.10.1. Bebyggelse	30
4.10.2. Fiske och jakt	30
4.10.3. Nationalparksentrén vid Råbacken	30
4.10.4. Elproduktion	30
4.11. Forskning och miljöövervakning	31
II. PLANDEL	32
1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN	32
1.1. Övergripande mål	32
1.2. Generella riktlinjer och åtgärder	32
1.2.1. Skogsmark	32

1.2.2.	Myrmark	32
1.2.3.	Gräsmark	33
1.2.4.	Sjöar och vattendrag	33
1.2.5.	Brandbekämpning	33
1.2.6.	Faunavård	34
1.2.7.	Friluftsliv	35
1.2.8.	Bebyggelse	35
1.2.9.	Råbackens torpplats	35
2. SERVICE FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV		35
2.1.	Övergripande mål	35
2.2.	Generella riktlinjer och åtgärder	36
2.2.1.	Tillgänglighet	36
2.2.2.	Service för friluftslivet	36
2.3.	Åtgärder	37
2.3.1.	Istandsättningsåtgärder	37
2.3.2.	Underhåll och drift	39
3. FÖRVALTNING		40
3.1.	Naturvårdsförvaltning	40
3.2.	Fastighetsförvaltning	40
3.3.	Tillsyn	40
4. FORSKNING OCH DOKUMENTATION		41
5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN		41
5.1.	Finansieringsplan	41
5.2.	Ekonomisk plan	41
BILAGOR		
1.	Nationalparkens avgränsning (karta)	
2.	Nationalparkens hydrologi (karta)	
3.	Sjöar och tjärnar (förteckning)	
4.	Kärlväxter (förteckning)	
5.	Platser av kulturhistoriskt intresse (karta)	
6.	Anordningar för friluftslivet (karta)	
7.	Anläggningarna vid Råbacken (karta)	
8.	Skärmutställningen (skisser)	
9.	Servitutsområdet vid Råbacken	
10.	Jaktvårdsområden (karta)	
11.	Litteratur och referenser (förteckning)	

I. ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Nationalparkens namn:	Tresticklans nationalpark
Objektnummer:	00-01-025
Beslutsdatum:	96-05-07
Län:	Älvsborgs län
Kommun:	Dals Ed
Fastigheter:	<i>Dals-Ed socken:</i> Rävmarken 1:26 Rävmarken 1:62 Rävmarken 1:64 <i>Töftedals socken:</i> Jakobsrud 1:13 <i>Nössemarks socken:</i> Rörviken 1:59
Läge:	15 km NV Ed
Kartor:	<i>Topografiska kartan (1:50 000):</i> Dals-Ed 9B NV och Årjäng 10B SO <i>Ekonomiska kartan (1:20 000):</i> Klevmarken 9B:82 och Rävmarken 10B:03
Area:	2909 ha
Därav landarea:	2722 ha
Naturtypsfördelning:	Skog 2 524 ha Öppen myr 192 ha Sjö 187 ha Gräsmark 6 ha
Markägare:	Staten genom Naturvårdsverket
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Älvsborgs län

2. RIKSDAGENS, REGERINGENS OCH NATURVÅRDSVERKETS BESLUT

I Riksdagsskrivelse 1995/96:10 den 15 november anmälde riksdagens talman att riksdagen bifallit jordbruksutskottets hemställan i betänkande 1995/96:JoU1 Trestickla nationalpark. Riksdagen medger således att det område som angetts på bifogad karta, (bilaga 1) - Tresticklan - kan avsättas som nationalpark.

Regeringen beslutade den 30 november 1995 om ändring i nationalparksförordningen (1987:938). Ändringen medförde att Trestickla nationalpark fördes in som bilaga 25 under 1§, en förteckning över vilka nationalparker som bildats.

Naturvårdsverkets styrelse har den 7 maj 1996 beslutat om de föreskrifter som redovisas i denna skötselplan.

Naturvårdsverket har den 7 maj 1996 beslutat att denna skötselplan ska gälla för Tresticklans nationalpark.

3. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

3.1. Grund för beslutet och syftet med nationalparken

Tresticklanområdet är med sina 2909 hektar ett av sydsveriges största opåverkade barrskogsområden. Hela området är starkt präglad av berggrundens struktur vilken bildar långsmala bergsryggar och dalar i nord-sydlig riktning. Ryggarna ligger i parallella serier och är ibland flera kilometer långa och upp emot 50 m höga. De nedre delarna är branta och slutar ofta i en myrmark eller vid en sjöstrand. Blockig terräng och branter med överhäng förekommer främst på bergsryggarnas östsidor.

Trots att landskapet är starkt kuperat och sönderbrutet är topografin mycket regelbunden. Endast mindre partier med plana hållmarker samt några diagonalt skärande dalsträckningar bryter mönstret. Denna säregna topografi fortsätter norrut in i Norge. Övriga omgivningar utgörs av sprickdalsterräng av mer ordinärt slag och på lägre höjd över havet.

Tresticklanområdet är ett särpräglad område och mycket värdefullt från naturvårdssynpunkt. Dess storlek och måttliga kulturpåverkan gör att det saknar motstycke i södra Sverige. Området är mycket kargt och artfattigt med en flora och fauna som är karakteristisk för landskapstypen i denna del av landet.

Sammanfattande motivering

Tresticklan tillhör sprickdalslandskapet men dess speciella ytformer uppvisar snarare unika än representativa drag. Området har höga naturvärden och är intressant som kontrast till övriga befintliga och planerade nationalparker inom denna landskapstyp. Det är dessutom en vidsträckt, intresseväckande vildmark i sydsverige. Av skäl som nämnts ovan har därför området inrättats som nationalpark.

Syfte med Tresticklans nationalpark

Syftet med nationalparken är att bevara ett sprickdalslandskap av ödemarkskaraktär med omfattande naturskogar och liten grad av kulturpåverkan.

I syftet ingår:

- att naturmiljön med dess skogar och värdefulla natur i övrigt bevaras i sitt naturliga tillstånd
- att allmänhetens möjligheter att uppleva områdets natur underlättas i lämplig grad.

Syftet uppnås genom att:

- ingen exploaterande verksamhet tillåts
- skadegörelse på mark och vegetation inte tillåts
- jakt- och tävlingsverksamhet inte tillåts
- friluftslivet inriktas mot extensivt nyttjande
- information om områdets kvaliteter utarbetas och görs tillgänglig för allmänheten
- anordningar för friluftslivet iordningställs i begränsad utsträckning.

3.2. Föreskrifter för nationalparken

Föreskrifter med stöd av 5 § andra stycket naturvårdslagen och 4 § nationalparksförordningen.

Inom nationalparken är det förbjudet att:

- Gräva, schakta, utfylla, borra, mejsla, muddra, måla, spränga eller på annat sätt skada mark och block
- Anordna upplag
- Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
- Uppföra byggnad, vindskydd, koja eller annan anläggning
- Anlägga väg eller stig
- Dra fram mark- eller luftledning
- Uppföra stängsel eller annan hägnad
- Inplantera för området främmande växt- eller djurart
- Dika eller dämna
- Bedriva militär övningsverksamhet
- Använda växtnäringsämne eller kemiskt bekämpningsmedel
- Kalka mark eller vatten
- Jaga
- Göra upp eld; förbudet avser inte användning av stormkök eller motsvarande
- Plocka, samla in eller gräva upp växter. Bär- och svampplockning är dock tillåten
- På störande sätt använda radioapparat e.dyl.
- Klättra i boträd, samla insekter eller på annat sätt medvetet störa djurlivet

-Använda motordrivet fordon eller motordriven vattenfarkost

-Landa med luftfarkost

-Rida eller cykla

-Medföra hund som inte är kopplad

-Ordna orienteringskontroll eller markerat spår

-Bedriva kommersiell verksamhet utan länsstyrelsens tillstånd

Bestämmelser om att meddela undantag från angivna föreskrifter finns i 5 § nationalparksförordningen (1987:938).

Föreskrifterna ovan ska inte utgöra hinder mot att vidmakthålla dammanläggningen vid sjön Tresticklans utflöde i syfte att uppnå den dämningssamplitud som anges i fastställd skötselplan. Vid åtgärder som kan påverka naturmiljön ska samråd med länsstyrelsen ske om arbetsföretagets genomförande.

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder mot att nyttja de tidsbegränsade upplåtelser om rätt till jakt som finns inom området.

Utan hinder av ovanstående förbud är det vidare tillåtet att:

-personal inom naturvårdsförvaltningen underhåller eller förbättrar leder eller utför annan åtgärd enligt fastställd skötselplan

-personal inom naturvårdsförvaltningen använder erforderligt fordon för underhåll av leder.

-tjänsteman i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden använder erforderligt fordon och hund. Anmälan om nämnda ärenden ska ske till naturvårdsförvaltningen om möjligt innan genomförandet, i annat fall snarast efter utfört uppdrag

-eftersöka och avliva skadat vilt och i samband härmed medföra okopplad hund

-bedriva miljöövervakning enligt av länsstyrelsen och Naturvårdsverket fastställt program och härvid ta erforderliga prover, använda båt och fordon samt göra markeringar i mark och på träd.

4. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

4.1. Inledning

Tresticklans nationalpark ligger i Älvsborgs läns nordvästra del, vid gränsen till Norge. Området ligger i Dals Eds kommun ca 15 km NV om tätorten Ed. Till Halden vilken är närmast större stad är det via allmänna vägar ca 40 km. Till Strömstad och Åmål är det ca 40 km respektive 50 km.

Nationalparken är belägen inom det sydvästsvenska sprickdalslandskapet som kännetecknas av en småskaligt bruten terräng med kraftiga förskiffringszoner, berggrundssprickor och förkastningar. Terrängens övre delar bildar en jämn nivå utan höga bergstoppar. Hällmarker och tallskogar är typiska. Sprickor och sänkor upptas av långsmala sjöar, myrar, skogs- och odlingsmarker.

Topografin i Tresticklan är dock mer unik än representativ för sprickdalslandskapet. Hela området karakteriseras av smala långsträckta bergryggar i nord-sydlig riktning där mellanliggande dalgångar upptas av små sjöar och myrmarker. Den regelbundna topografin fortsätter långt in i Norge. Större delen nationalparken ligger ovanför den högsta kustlinjen. Högsta höjden i området är Orshöjden 275 meter över havsytan. Områdets lägst belägna delar är de vid Lilla Hökelsvattnet som ligger på 148 meter över havet. I väster begränsas området av Boksjön. Stora Tresticklan är nationalparkens största sjö.

Tresticklanskogen utgör ett stort ödemarksområde som så gott som helt saknar skogsbilvägar, bebyggelse, kraftledningar etc. Vegetationen präglas av hedtallskog, mestadels gles hällmarkstallskog, med lavbeksädda hällar som i sprickdalgångarna avlöses av myrmarker och sjöar. Skogen är måttligt påverkad av skogsbruk, men hela området var under mitten av 1800-talet utsatt för en omfattande skogsbrand varför de flesta träd är mellan 100 och 150 år.

Tresticklanskogen redovisas i Naturvårdsverkets urskogsinventering som ett område av högsta värdeklass, bland annat med anledning av att området saknar motstycke i södra Sverige vad gäller storleken och att det är representativt för stora områden i regionen. Området är också upptaget i Naturvårdsverkets nationalparksplan från 1989.

Skogsområdet var länge okänt i naturvårdssammanhang och uppmärksammades först i slutet av sextiotalet. Vid en översiktlig inventering av naturen väster om Stora Le konstaterades att byggandet av skogsbilvägar och intensivt skogsbruk hotade det stora opåverkade och från vetenskaplig synpunkt mycket intressanta området kring sjön Tresticklan.

I länets naturvårdsplan från 1976 beskrivs området som ett unikt skogsområde med ovärderliga vetenskapliga värden. Dess lämplighet som referensområde för forskningen gör att området bör skyddas.

Beslut om förordnande enligt 11 och 19 §§ naturvårdslagen för delar av området togs första gången den 6 juli 1973. 1988 upphävdes förordnandet enligt 19 § för vissa delar samtidigt som länsstyrelsen beslutade om tillfälliga förordnande enligt 11 § för de områden som ej omfattades av 19 §-förordnande. Beslutet förlängdes och gällde till och med den 1 december 1994. Naturvårdsverket började förvärva fastigheter i området 1973 med syfte att skydda det med stöd av naturvårdslagen. Det sista köpet genomfördes 1995.

Området ligger vid sidan om allfartsvägarna och är föga känt bland allmänheten. Det är den största väglösa och obebyggda vildmarken i södra Sverige.

Nationalparkens totala areal uppgår till 2909 ha varav 2722 ha är land och 187 ha är vatten. Nationalparken gränsar till det norska Lundsnesets naturreservat som är cirka 2 300 ha stort varav 1 900 ha är land och 400 ha är vatten.

4.2. Geologi

Berggrund

Berggrunden i Tresticklan består huvudsakligen av ådergnejs av gråvacketyyp. Gnejsen tillhör Stora Le-Marstrandserien, vilken har de äldsta bergarterna i Västsverige. Sannolikt bildades de för mer än 1630 miljoner år sedan.

Ådergnejsen har sitt ursprung i lera och sand som omväxlande sedimenterat i ett forntida hav och gett upphov till tjocka sedimentpackar. Sanden och leran bildades troligen genom snabb och intensiv vittring och har därefter endast transporterats en kortare sträcka till sedimentationsplatsen. I gnejsen finns dessutom inslag av lager med vulkaniskt ursprung som aska och lavflöden, vilket visar att aktiva vulkaner funnits nära den plats där sedimenten avsattes.

Omvandlingen från sediment till ådergnejs ägde rum i samband med en kollision mellan två kontinentalplattor då den flera kilometer tjocka sedimentpacken pressades ned till så stora djup att ljusa mineral som kvarts och fältspat kristalliserades om och ansamlades som ådror längs gnejsplanen. Dagens markerade nord-sydliga bergrundsstrukturer sammanfaller ofta med dessa gnejsplan.

I nationalparken finns även ett fåtal tunna diabasgångar som är yngre än ådergnejsen. De är högst någon meter breda och löper i nord-sydlig riktning. De sammanfaller således med gnejsriktningen och kan vara svåra att skilja ut från de mörka banden i gnejsen.

I området förekommer pegmatitgångar av vilka flera brutits ut under 1800-talet. På flera platser inom nationalparken finns förekomst av magnetit. Järnmalm-brytning har bland annat förekommit vid Orshöjden och på Sminäset.

Jordarter

Jordtäcket är överlag tunt, framför allt i höjdlägen. På många håll går berget i dagen. I dalsänkorna återfinns mäktigare moräntäcken som på många platser överlagras av torv och råhumus. Ställvis förekommer enstaka mer eller mindre rundslipade, förmodligen istransporterade stenblock.

Söder och sydväst om Tresticklan finns mäktiga moränryggar som ingår i den mellansvenska israndzonen. Vid Jakobsrudskaserna bildar moränen en upp till 25 hög rygg. Väster om Ringsmon fanns dels en friliggande, långsträckt kulle, dels en hög moränavlagring som i norr ligger an mot en bergssida. Ringsmon består av flacka grusavlagringar i form av ett litet delta med grunda strömrännor över ytan. Några korta ryggar vid Nordkas och sydost därom förmedlar övergången till ett kulligt moränlandskap i trakten av Kashögen-Liden.

Terrängformer

Tresticklanområdet utgör en del av det för norra Dalsland typiska sprickdalslandskapet med långsmala sprickdalssjöar som Stora Le och Lelången.

Berggrundens ytformer behandlas översiktligt i Gerhard de Geers beskrivning till det geologiska kartbladet Strömstad. Det finns många sprickdalar i området men till skillnad från det övriga sprickdalslandskapet är det snarare gnejsens skiffrighet än tektonik som gett upphov till dagens ytformer. Han menar att de många och skarpt utpräglade ryggarna och dalarna, utdragna i gnejsens strykningsriktning i nord-syd, påtagligt varit bestämmande för vittringens och erosionens arbete. På ställen där gnejsens skiffrighet tvärt skärs över av rätlinjiga dalgångar har däremot utan tvivel sprickor i berggrunden varit bestämmande för dalarnas läge och riktning.

Senare undersökningar utesluter inte att de nord-sydliga sprickdalarna även kan ha uppkommit i anslutning till de prekambrisk deformationer som bildades i

samband med den sveko-norwegiska kontinentkollisionen för cirka 1000 miljoner år sedan.

De smala och långsträckta bergsryggarna med sina branta sidor kännetecknar området. De flesta är mycket långsträckta och åtskiljs av sänkor med myrmark eller sjöar. Mindre partier med relativt plana hållmarker finns dock på ett par ställen vid norra delen av sjön Stora Tresticklan. De dalsträckningar i nordväst - sydostlig riktning som skär diagonalt över de nord-sydgående bergsryggarna är oftast av relativt grunt nedskurna och täcks av moränmaterial i botten.

Områdets högsta punkt är Orshöjden, 275 meter över havet. De flesta bergsryggarna ligger på en höjd av 250 - 275 meter över havet. I väster begränsas området av Boksjön som ligger 163 meter över havet. Nationalparkens lägsta punkt ligger vid Lilla Hökelsvattnets strand i nordost, 148 meter över havet.

4.3. Klimat

Årsmedelnederbörden är för Dals Ed 810 mm. Medeltemperaturen för januari är -3,5 grader Celcius och medeltemperatur för juli är +16,0 grader Celcius. Snötäckets varaktighet är 110 dagar. Vegetationsperiodens längd är 160 - 170 dagar. Humiditeten är hög med ett nederbördsöverskott på drygt 400 mm/år.

Temperaturvärdena i nationalparken antas ligga något lägre på grund av den högre höjden över havet. Antalet dagar med snötäcke är säkerligen också fler än vad som uppges för Dals Ed.

4.4. Hydrologi

Avrinningsområden

Nationalparken är vattendelare för fyra avrinningsområden. Det är Upperudsälven, Örekilsälven, Enningdalsälven och Steinselvans avrinningsområden som har delar av sina källflöden inom nationalparken. (se även karta, bilaga 2).

Nationalparkens östra del utgör ett av källområdena i Upperudsälvens avrinningsområde. Stora Le några kilometer öster om nationalparken är den första riktigt stora sjön i avrinningsområdet övre del. I nationalparken finns tre lokala avrinningsområden som ansluter till Stora Le på olika ställen, varav Trestickle-

älven är det största. De två andra utgörs av ett mindre område i nordost som avvattnas genom stora Hökelsvattnet och ett mycket litet område i sydost kring Lysetjärn som avvattnas genom Gäddejöbacken. Upperudsälven mynnar slutligen i Vänern.

Nationalparkens södra del ingår i Örekilsälvens avrinningsområde. De små sydrinnande bäckarna i nationalparken ansluter till Heråälven som till viss del utgör nationalparkens södra gräns. Heråälven ansluter så småningom till Örekilsälven som mynnar i Gullmarn.

Enningdalsälvens avrinningsområde avvattnar nationalparkens västra del. Flera mindre avrinningsområden i parken mynnar slutligen i Boksjön som utgör nationalparkens västra gräns. Boksjön är en av de största källsjöarna i detta avrinningsområde och därifrån sker avrinningen via Hallerudsälven för att slutligen mynna i Idefjordens innersta del.

Ett mycket litet område i nationalparkens norra del kring Stockesjön och Vike fiskelös avvattnas via Steinselvans avrinningsområde som till största delen är norskt. Vattnet rinner mot Stora Ulvattnet och vidare in genom Norge för att slutligen mynna i Idefjorden vid Halden.

Sjöar och tjärnar

Området är mycket rikt på sjöar och tjärnar. De flesta är dock mycket små till ytan, mer än hälften av sjöarna är mindre än ett hektar. Tresticklan, Kleningen, Stora Aborrtjärnet och Östra Bråtvallstjärnet är de enda sjöarna som är större än 5 hektar. (Se även bilaga 3.)

Tresticklan är områdets största sjö med sina 84 hektar och den enda sjön som är större än 10 hektar. Sjön är nästan 20 meter djup och har ett medeldjup på drygt 6 meter. Tresticklan ligger i Upperudsälvens avrinningsområde. Sjön har en omsättningstid för vattnet på 1,1 år.

Tresticklan är reglerad sedan 1920-talet. Inledningsvis behövdes dammen för kraft till sågar, kvarnar och för flottningen, numera används den endast till elproduktion. Vattendomen från 1923 tillåter en amplitud i sjön på maximalt 2,25 meter, (mellan 7,00 och 9,25 meter enligt ett lokal höjdsystem). Den varierande vattennivån har haft en stor påverkan av sjöns stränder.

Sedan 1996 finns ett civilrättsligt avtal mellan Naturvårdsverket och Vattenfall som medför att Vattenfall endast får utnyttja en dämningssamplitud på en meter, (mellan 8,25 och 9,25 meter enligt det lokala höjdsystemet). Överenskommelsen

kommer att prövas av vattendomstolen.

Boksjön vars strand utgör nationalparkens västra gräns är dämnd. Dämnet anlades för att kunna flotta timmer men har idag ingen praktisk betydelse.

Områdets sjöar och vattendrag är överlag starkt påverkade av försurningen. I Trestickleälven finns sedan 1988 en kalkdoserare som drivs av miljö- och hälsoskyddskontoret i Ed. Doseraren är placerad drygt en kilometer nedströms nationalparken vid inloppet till Gäddevattnet.

4.5. Natur- och vegetationstyper

Större delen av all fastmark täcks av skog. Skogen består huvudsakligen av näringsfattiga skogstyper som hållmarkstallskog, hedtallskog och hedgranskog. Insprängt i skogen finns många öppna hållmarker, myrar och ängar. Även myrarna utgörs i stor utsträckning av näringsfattiga typer, mestadels mineralfattiga fastmattekärr.

Arealerna av olika natur/skogstyper har tolkats översiktligt från flygbilder och är delvis uppskattade. Planimeter har använts vid övriga arealberäkningar.

Arealmässig fördelning av naturtyper

Naturtyp	Areal i ha	Andel i %
Skog *1	2524	87
<i>produktiv</i>	<i>(1524)</i>	<i>(60)</i>
<i>impediment</i>	<i>(1000)</i>	<i>(40)</i>
Öppen myr *2	192	7
Sjö 187	6	
Gräsmark	6	0
Totalt	2909	100

*1 Med produktiv skog avses skog som producerar mer än 1 m³sk per ha och år. Som framgår av siffrorna räknas ca 40% av nationalparkens skogar som impediment.

*2 I tabellen är skogklädd myr sammanräknad med fastmarksskog.

4.5.1. Skog

Trädslag och åldersstruktur

Skogen i nationalparken består till största delen av barrskog med stor dominans av tall. Mer än 40% av skogsmarken är skogliga impediment med stort inslag av myr- och hållmarker. Boniteten är låg med undantag av några av dalgångarna där något bättre växtbetingelser finns.

Skogen i Tresticklans nationalpark är naturskog och det största sammanhängande barrskogsområdet i sydsverige som undgått att påverkas av efterkrigstidens rationella storskaliga skogsbruk i någon större utsträckning. Några delområden har dock blädats, gallrats eller kalavverkats. I de områden där blädning och gallring ägt rum är skogen numera naturskogsliknande.

En övervägande del av trädbeståndet är mellan 120 och 170 år gammalt. Vanligtvis är trädbestånden relativt likåldriga. Detta gäller speciellt hedtallskogar och slutna, lavdominerade hållmarkstallskogar. Den äldsta tallen som noterades vid en inventering av området bör ha grott i början av 1720-talet.

Tallen är det vanligaste trädslaget och bildar de dominerande hållmarkstallskogarna. Träden uppnår sällan någon större storlek, och på bergsryggarna finns ofta knotiga, lågvuxna tallar. Granen förekommer inom mindre ytor där jordtäcket är något tjockare. I synnerhet på torvbunden mark dominerar gran. Lövinslaget är litet inom större delen av området och utgörs främst av björk och asp men även sälg, rönn och al. På några få platser förekommer ek.

Arealmässig fördelning av fastmarksskog och sumpskog

Fastmarksskog	2384	94
Sumpskog *3	140	6
Totalt	2524	100

*3 Arealen sumpskog bör vara dubbelt så stor med anledning de stora ytor som markerats som myrmark på den ekonomiska kartan. Vidare har sumpgranskogen ej kunnat urskiljas från granskogen varför arealen sumpskog är något större och fastmarksskogen något mindre.

Arealmässig fördelning av skogstyper

Skogstyp	Areal i ha	Andel i %
Hällmarkstallskog	955	38
<i>produktiv</i>	(570)	(60)
<i>impediment</i>	(385)	(40)
Myrtallskog *4	140	6
<i>produktiv</i>	(80)	(57)
<i>impediment</i>	(60)	(43)
Övrig tallskog	890	35
Granskog	260	10
Barrblandskog	274	11
Övrig skog	5	0
Totalt	2524	100

*4 Torde av samma skäl som anges för sumpskog *3 vara något större.

Brandhistorik

Spår av tidigare skogsbränder i form av förkolnade kvistar i humuslagret har påträffats. Ett kolrikt, strukturlöst skikt finns också ej sällan vid gränsen mellan humustäcket och mineraljorden. Nästan hela området blev avbränt vid en stor brand under 1830-talet. Denna uppgift stämmer väl överens med trädens ålder i området. En viss svedning av hällmarksljunghedar lär också ha skett i närheten av de torp som fortfarande fanns kvar inom området vid sekelskiftet.

Under 2:a världskriget uppges en brand ha gått fram väster om dammen vid sjön Tresticklan och söderut. Ett mindre brandfält från 1950-talet återfinns på Hallåsen i norra delen av området mellan Halletjärn och Aborretjärn. Ett annat mindre brandfält från samma tid finns på höjden mellan Gullrostjärn och Bräckan. Den senast kända branden inträffade den 7-11 september 1981 inom ett 15 ha stort område vid Lågens norra ände i anslutning till sjön Tresticklan. Branden uppkom genom en dåligt släckt lägereld något dygn tidigare.

Skogsvegetation

Hällmarkstallskog är den areellt mest betydande skogstypen i området. På åsar och högre partier dominerar hällmarkstallskogen helt. Berghällarna har antingen ett några centimeter tjockt humustäcke eller tunnare, på många ställen saknas jordtäcke helt.

Den magraste typen av hällmarkstallskog kännetecknas av att humuslagret saknas helt och att marken till stor del utgörs av kalt berg. Marken kan också täckas av grå och gulvit renlav (*Cladonia rangiferina* och *C. arbuscula*) med inslag av bägarlavar (*Cladonia* sp), fönsterlav (*C. stellaris*), raggmossa (*Racomitrium* sp) och tallvitmossa (*Sphagnum capillifolium*). Trädsiktet är mycket glest. I en något rikare typ är berget täckt av ett cirka fem centimeter tjockt humuslager. Trädsiktet består av tall och glasbjörk. Enstaka granar förekommer i svackor med något tjockare humustäcke. Ljung dominerar fältsiktet med inslag av mjölon, blåbär, lingon och odon. Enar förekommer spridda. Grå och gulvit renlav är de dominerande lavarna i botteniktet.

Hedtallskog är den näst vanligaste skogstypen i området. På frisk skogsmark är denna utbildad som blåbärstallskog. Hedtallskogen ersätter hällmarkstallskogen där lösa avlagringar uppträder, vilket vanligtvis är fallet på de nedre delarna av åssidorna eller i småkuperad terräng. Trädsiktet är slutet och träden är högre och i regel också grövre än de på hällmarkerna. Asp och björk ingår i varierande mängd och kan ställvis dominera. Blåbär dominerar fältsiktet och inslaget av örter är minimalt. I de norra delarna av nationalparken finns även en örtrikare variant med svinrot, ängsvädd, gökärt, slåttergubbe och ängskovall. Dessa, liksom förekomsten av asp och björk, indikerar att området en gång har betats. Lingontallskog förekommer sparsamt i de södra och sydvästra delarna. Fältsiktet domineras av lingon och inslaget av andra växter är litet och begränsas till sporadiska förekomster av kruståtel och örnbräken.

Hedgranskog förekommer i likhet med hedtallskogarna på mindre partier, där mineraljordstäckets förhållandevis välutvecklat. Trädsiktet är slutet och fältsiktet är mycket dåligt utvecklat. Botteniktet är däremot välutvecklat och bildar en i det närmaste heltäckande mossmatta, huvudsakligen av olika kvastmossor (*Dicranum* sp).

Blåbärsgranskog förekommer sällsynt i området.

4.5.2. Myr

Arealen öppen myr är förhållandevis liten. Myrarna är många och små och ligger i dalsänkor och kring tjärnarna. Öppna myrar som är större än 5 hektar är ovanliga i området, ingen myr är större än 10 hektar. Den vanligaste myrtypen är topogena kärr. På blöta svagt sluttande marker finns några få soligena kärr. Välvda mossar saknas helt. Det finns både trädklädda och öppna myrar i området. Den magra berggrunden och det tunna jordtäcket gör att samtliga myrar är näringsfattiga.

Myrvegetation

Mossevegetation finns företrädesvis som tuvor i kärren.

Mineralfattiga öppna fastmattekärr är relativt torra och har ett relativt fast torvskikt i ytan. Fältskiktet består av tuvull, tuvsäv och klockljung. Inslag av tranbär är inte ovanligt. Mer sparsamt förekommer ängsull, blåtåtel, taggstarr och trådstarr.

Mineralfattiga öppna mjukmattekärr har yta som består av en oftast vattenmättad och mjuk vitmossmatta och ett relativt glest fältskikt. Fältskiktet domineras ofta av flaskstarr. På mycket blöta partier kan även vattenklöver, kallgräs, vitag och rundsileshår finnas.

Mineralfattiga-intermediära öppna mjukmattekärr liknar i mångt och mycket de fattiga mjukmattekärren men har ett inslag av arter som har större krav på näringstillgång. Det gäller till exempel vass, kråklöver, topplösa och kärrsilja. Dessa något rikare kärr ligger oftast där jordtäcket är något tjockare än i resterande delar av nationalparken.

Skogskärren har ett välutvecklat trädsikt av tall, gran eller björk. De öppna myrarnas kantzoner är i en del fall trädklädda och har liknande vegetation. Alkärr finns inte i nationalparken. I gran- och björkkärren finns relativt ofta ett busksikt med brakved. Grankärr med glest trädsikt är vanligast i djupt nedskurna raviner och vid basen av branta stup. Bottensiktet utgörs av tjocka och välutvecklade mattor bestående av olika vit- och björnmossor. Fläckvis förekommer slidstarr, stjärnstarr, gråstarr och trådtåg. Tallkärr finns både i dalgångarna och i sänkor upp på bergsryggarna, de sistnämnda är dock mycket små. Björkkärr är relativt ovanliga, men björken finns ofta som dominant i övergången mellan öppen myr och fastmark. I dessa kantzoner är det vanligt med blåtåtel, pors, stjärnstarr, hundstarr, blodrot, skogsstjärna och jungfru Marie nycklar i fältskiktet.

4.5.3. Öppen fastmark

Insprängt i skogen finns små och få partier med öppen hållmark, öppen hed och öppen äng. Ängarna finns i anslutning till de gamla torpplatserna.

Vegetation på öppen fastmark

På hållmarkerna där trädsikt saknas och fältsiktet är mycket dåligt utvecklat finns en *lav- och mossdominerad hållmarksvegetation*. Den återfinns främst i bergsluttningar och på krönen av bergsryggarna. Vegetationen består bara av mossor och lavar.

De runda eller svagt ovala lösliggande kuddarna av raggmossa (*Racomitrium lanuginosum*) och ibland även hårbjörnmossa (*Polytrichum piliferum*) är karaktäristiska. Vissa skorplavar av släktena *Lecanora* och *Rhizocarpon* förekommer liksom tuschlav (*Lasallia pustulata*), glatt navellav (*U. polyphylla*) och svedlav (*U. deusta*). Karakteristisk är också den rika förekomsten av papillav (*Pycnothelia papillaria*).

Där bottenskiktet är mer sammanhängande växer också arter som stängellav (*Cladonia gracilis*), pigglav (*C. uncinatis*), hedlav (*Cetraria aculeata*), påskrislav (*Stereocaulon pashale*), trattlav (*Cladonia pyxidata*) och kochenillav (*Cladonia coccifera*). Grå renlav (*Cladonia rangiferina*) och gulvit renlav (*Cladonia arbuscula*) växer också där bottenskiktet är mer utvecklat.

I mindre sprickor i berget växer ibland sotmossa (*Andrea rupestris*) och ibland kan även enstaka kärlväxter som ljung, fårsvingel, brunven och pillerstarr rota sig. I mindre sänkor i berget där vattentillgången är något bättre växer kuddar av laven *Cladonia strepsilis* och i vissa fall tallvitmossa, (*Sphagnum capillifolium*).

Hållmarksljunghed förekommer idag endast som fragment i hållmarkstallskog med glest trädsikt. Hållmarksljunghed finns också på brandfältet på Hallåsen. Under 1800-talet dominerades stora områden runt torpen av vegetationstypen. Fältsiktet domineras helt av ljung och inslaget av gräs och örter är mycket begränsat.

Fukthed finns på blöta och svagt sluttande hållmarker i anslutning till sjöar och myrar. Växtsamhället är dock artfattigare och antalet myrväxter är något större än vad som normalt brukar klassas som fukthed. Fuktheden i Tresticklanområdet har ett fältsikt dominerat av klockljung och blåtåtel. Här finns också inslag av tuvsäv och pors. Där flödet av markvatten är särskilt kraftigt kan mer eller mindre homogena bestånd av myrlilja uppträda.

Gräsmark finns vid bland annat vid Bråtarne som en rest efter den slåtter och beteshävd som förekommit kring torpen. Större delen av gräsmarkerna är under igenväxning och floran är trivial.

4.5.4. Sjöar och vattendrag

Inom området finns sammanlagt 90 sjöar och myrgölar. En sjö är större än 10 hektar, 5 sjöar är 5-10 hektar stora, 30 sjöar är 1-5 hektar stora och de resterande 56 tjärnarna och gölarna är mindre än 1 hektar stora. Samtliga är av den näringsfattiga typen. Områdets sjöar är oftast utsträckta i nord-sydlig riktning med klippstränder på öst- och västsidorna och myrmarker i sjöarnas nord- och sydändar. Huvuddelen av sjöarna är starkt försurade och livskraftiga fiskpopulationer saknas. Inom nationalparken finns ett antal små vattendrag.

Med avseende på strändernas beskaffenhet och inslaget av humusämnen kan tre olika sjötyper urskiljas.

Oligohumösa sjöar - klarvattensjöar - är de flesta av sjöarna. Vegetationen i sjöarna är i regel sparsam. Helofytvegetationen brukar inskränkas till några få glesa bestånd av flaskstarr. Där bottenförhållandena tillåter växer täta mattor av notblomster i strandnära områden. Gul och vit näckros är vanliga i grunda sjöar. Ett annat iögonfallande inslag i klarvattensjöarna är en grönalg som förekommer i massor som påväxt på helofyter och grenar i närheten av stränder. Denna alg (*Mougeotia scalaris*) är karakteristisk för klarvattensjöar med lågt pH-värde. Tresticklan tillhör denna sjötyp.

Mesohumösa sjöar utgör endast ett fåtal av de mellanstora sjöarna i området. Märdögar är ett exempel på en sådan sjö. Dessa sjöar har brunfärgat vatten och har ett större avrinningsområde än klarvattensjöar av samma storlek. Isoetidvegetationen är på grund av den mörkare vattenfärgen sparsam och begränsad till de grundaste områdena.

Polyhumösa sjöar - myrgölar. Inom området finns ett antal små myrgölar med torvmarksstränder, ibland utbildade som gungflyn. Vattnet är alltid starkt brunfärgat av humusämnen. Helofyt- och isoetidvegetationen saknas helt. Däremot förekommer oftast gul näckros mer eller mindre rikligt.

4.6. Flora

Kärlväxter

Kärlväxtfloran är mycket artfattig och präglas av ett fåtal arter typiska för den karga naturtyp som kännetecknar nationalparken. Någon fullständig florainventering har ej utförts i området, men i den översiktliga naturinventeringen 1974 noterades nästan 200 kärlväxter, se bilaga 4.

Blåbär, lingon, odon, blåtåtel, tuvull och pors är de arter som dominerar fältskiktet inom området. Till de intressantare arter som förekommer och som anses missgynnade av modernt skogsbruk hör mattlummer, knärot, röd tallört och klotpyrola. Dvärgbjörk finns bland annat vid Lilla Aborrtjärnet.

Trots de näringsfattiga förhållandena finns här flera arter som normalt är knutna till näringsrikare, lundartade miljöer. Hit hör bland annat lundgröe, ormbär, trolldruva och vitsippa. Vid utloppet från sjön Tresticklan växer tandrot. Inom de små ängsartade fragment som tidigare slagits eller betats förekommer fortfarande enstaka individer av hävdgynnade arter som ängsskallra, darrgräs, svinrot, slättergubbe, vanlig nattviol och backnejlika.

Sjöarnas växtlighet är mycket artfattig, oftast förekommer bara braxengräs och notblomster samt gul och vit näckros.

Mossor

Mossfloran är mycket lite undersökt i området. Några särskilt anmärkningsvärda arter har ej noterats vid de undersökningar som utförts.

Bottenskiktet kännetecknas av för naturtypen typiska arter som raggmossa och hårbjörnmossa på de nästan kala hållmarkerna. I sprickor på hållmarkerna förekommer sotmossa. Där hållmarkerna täcks helt eller delvis av morän tillkommer arter som vågig kvastmossa, väggmossa, nickmossa, franslevermossa och björnmossa.

I den mossrika hedgranskogen täcks marken av husmossa, kvastmossa, väggmossa och hakmossa. Enbjörnmossa som är vanlig på hållmark och torr grusmark är funnen på brandfältet.

Lavar

Vidsträckta lavmattor är mycket karakteristiskt för området. Dessa bildas företrädesvis av stängellav, pigglavar, rislav, grå och gulvit renlav samt olika bägarlavar och påskrislav. Islandslav och hedlav är andra vanligt förekommande arter.

I en brant sluttning ned mot Bodalsviken förkommer torsklav. Epifytiska lavar har inte undersökts vid någon inventering.

4.7. Fauna

Däggdjur

Rådjur är vanligt förekommande medan älgen gått tillbaka något. Skogshare och räv förekommer sparsamt. De stora rovdjuren försvann härifrån i mitten av 1800-talet. Den sista vargen sköts 1843 och sista uppgiften om björn är från 1850. Lo har aldrig observerats.

Fåglar

I området förekommer hålbbyggande arter som tofsmes, talgoxe, svartvit flugsnappare, rödstjärt, större hackspett, spillkråka och knipa. Som boträd fungerar i regel någon av de gamla, döda eller döende aspar som finns i stor mängd i branter och blockig terräng.

Rödhake, bofink, lövsångare och trädpiplärka är vanliga i området liksom talltita, kungsfågel och grönsiska. I maj ses ofta korsnäbbar på födosök i området.

Orre och i synnerhet tjäder påträffas ofta vid vandringar genom området. Järpe finns också.

Vadare som drillsnäppa och skogssnäppa brukar kunna iakttas vid sjöar och tjärnar. Nattskärre förekommer enligt uppgift inom hela området. Vid Ringsmon har trädlärka noterats.

4.8. Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Namnhistorik

Nationalparken har fått sitt namn efter den största sjön i området, Tresticklan. Namnet Tresticklan kommer av ordet stickel som betyder spetsig ände. Genom tre stycken utgreningar har sjön fått sitt namn.

Forntiden

De första spåren av mänsklig verksamhet är stenåldersfynd ifrån Boksjön. Några andra fornlämningar har inte hittats i området.

Torp och gårdar

Tre gårds- och torpställen i nationalparken omnämns i litteraturen eller finns med i äldre kartmaterial. Det är ett torp strax öster om Bodalsviken, ett vid Bråtarne och ett vid Lövskogen. Torpet vid Bodalsviken var bebott redan 1704 och övergavs i slutet av 1800-talet. Gården Bråtarne (Orstjärnsbråtane) hade egen kvarn vid utloppet från Märdögat. Vid Råbockekullen strax utanför nationalparken där nationalparkens mottagningscentrum ligger fanns ett också ett torp, Gäddvassmon, senare kallat för Råbacken.

Äldre markanvändning

I äldre tid fungerade området som allmänning där hästar och får släpptes på bete under sommaren. Från gårdar i Nössemark och Rävmarken släpptes får och ibland hästar lösa i skogen under sommaren. Denna form av betesdrift kulminerade under 1930- och 1940-talet då hundratalet djur kunde beta i området. Så sent som sommaren 1974 betade får ängsmarkerna vid Bråtarne och i omgivande skog.

Gruvor

Gruvdrift har förekommit på flera ställen under 1700-talet. En bit nordväst om Orshöjdens högsta punkt låg områdets största gruva där brytningen inleddes under slutet av 1740-talet. Bolaget Råfvemarkens Järngrufvor bildades, och bolaget lät bygga en masugn vid Stora Le, utanför nationalparken. De flesta av brytningsplatserna är nu vattenfyllda.

Engelbrekt Räfvendahl kom efter avslutad soldattjänst för Rävmarken år 1778 till torpet Orstjärnsbråtarna (Bråtarne på ekonomiska kartan) som gruvfogde och borrsmed. Han byggde en smedja på Tresticklans östra strand intill gruvan på Sminäset.

Brytning av glimmer och kvarts har förekommit vid bland annat Bråtvallstjärnet och vid västra kanten av Stora Pylsan.

Jakt och fiske

Jakten i området, under perioden som allmänning, var i stort sett fri för alla, med undantag av Kronans vilt.

Fram till 1950-talet fanns det rikligt med fisk i Stora Tresticklan. Fisket var ett viktigt bidrag till försörjningen för traktens människor och fisket var i stort sett fritt för alla. Laxöring och röding fiskades, och där dessa fiskarter lekte om hösten markerades platsen med ett stenrös på land, ett så kallat röjevarp. Bra platser för fångst av aborre gavs namn som slutade på ul. Flera sådana platser är kända som till exempel Brattule och Borgoleule.

Andreas hette en man som 1857 lät bygga sig en backstuga som fick namnet Södra Sälgedalen. Han försörjde sig och sin familj på vad bland annat fisket gav i Boksjön, Tresticklan och småtjärnarna.

En bit in på 1900-talet pågick i synnerhet kring midsommar ett visst nöjesfiske av traktens folk, som övernattade vid en stockeld och halstrade och åt den fisk som fångats.

Handelsled

Genom området gick en gammal handelsled som kallades Hallevägen. Den gick tvärs igenom området i ost-västlig riktning. I synnerhet de som bodde i Rävmarken, Bomarken och Knipan utnyttjade denna led för att i Fredrikshald (Halden) skaffa de förnödenheter som måste köpas. Från Rävmarken gick man via Rökullehögen, förbi torpet Gäddvassmon (Råbacken). Sedan fortsatte stigen västerut till sundet mellan Stora och Lilla Tresticklan, där man då kunde ta sig över via en spång. Efter Tresticklan fortsatte stigen upp till Svennetjärnen och över södra delen av Hallåsen, samt söder om Halltjärn för att följa Norra Märdetjärns östra sida till norra änden. Där anslöt en stig från Näs i Nössemark som ledde ned till Bodalsviken, varvid man passerade torpet Bodalsviken på den svenska sidan. Detta torp var bebott redan 1704 och blev övergivet i slutet av

1800-talet. Därefter fortsatte vandringen in i Norge förbi bland annat gårdarna Skogen och Takelund. Mellan Rökullehögen och Halden är det över tre mil varför en normal tur tog två dagar med övernattnig hos handelsmannen.

Gränsposterig

Under andra världskriget uppfördes vid gränsen strax intill Bodalsviken en barack för de svenska gränsvakterna. En telefonledning var framdragen. Stigen, den så kallade Hallevägen, mellan Rävmarken och Bodalsviken var väl upptrampad vid denna tid av gränsvakter och flyktingar. Det förekom även en del hemlig kurirverksamhet vid denna gränsposterig.

NO om Bodalsviken finns lämningar efter förskansningar som tros vara från 1808 års krig. De består av en 20 meter lång uppmurad stenvall som är ca 0,7 meter hög och på en annan plats märken efter en av jord uppkastad förskansning.

Skogsbruk

Viss plockhuggning har förekommit kontinuerligt inom området. Enligt uppgift företogs mellan 1948 och några år framåt en stor gallring av ett 600 ha stort område mellan Boksjön och Orshöjden. Fyra till fem man var under flera år sysselsatta med att hugga ca 3 000 m³sk vilket för den tiden var en mycket stor rotpost. Skogshuggarna bodde i en barack vid Bräckan. Timret transporterades ned till Boksjöns strand, vid bland annat Bräckan, varifrån det flottades över sjön ned genom Hallerudsälven. Vintertid skedde även en del transporter med häst. En vinter gick en häst med släp genom isen.

Ett kalhygge finns i Öretjärnsdalen, SV om Bräckan, där det avverkades sammanlagt ca 2 500 m³sk under perioden 1976 till 1984.

I södra delen av nationalparken finns hyggen vid Moltåsen, norr om Ringsmon och mellan Heråälven och Bergetjärnet.

Annan påverkan

Under 1830-talet utbröt en stor skogsbrand som har påverkat stora delar av området.

Rester av torkställningar för torv finns bland annat vid Heråmaderna vilket vittnar om att viss torvtäkt förekommit i området.

Sjöarna i nationalparken är överlag starkt försurade. Tresticklans utlopp har varit uppdämt under lång tid för att försörja kraftverk, sågar och kvarnar. Kring sekelskiftet flottades timmer från Tresticklan. Stenstjärnet rotenonbehandlades i slutet på 1950-talet varefter försök gjordes med inplantering med öring. På grund av försurningen som då ännu inte hade uppmärksammats misslyckades försöket.

4.9. Friluftsliv och service för allmänheten

Tresticklanområdet är ett förhållandevis okänt naturskogsområde och hittills mest utnyttjat av människor boende i Dalsland samt av människor med särskilt natur- och friluftsintrasse.

Inrättandet av nationalparken kommer att leda till större uppmärksamhet och intresse såväl nationellt som internationellt. Det ökade antalet besökare ställer krav på information och annan service. Innan invigningen av nationalparken iordningställdes vandringsleder, parkeringsplatser, en utställning och annan service för besökarna som beräknats vara tillräckligt, till en framtida revidering av skötselplanen. Se även bilagorna 6-8.

4.9.1. Tillgänglighet

Tresticklans nationalpark nås via några få skogsbilvägar. Från den allmänna vägen längs Stora Les västra strand finns en avtagsväg cirka 1200 meter norr om Rävmarken. Avtagsvägen går via gården Rökullehögen in mot nationalparksentrén vid den gamla torpplatsen Råbacken. Det är den enda uppskyldade vägen in till nationalparken.

Från den norska sidan finns en skogsbilväg som slutar vid turistföreningens stuga i Bodalsviken. Vägen är avstängd för biltrafik. Söderifrån nås området lättast via vägen till Klevmarken som sedan fortsätter förbi Ringsmon, Rönningen och bort till Hålan norr om Jakobsrud. Vägen är avstängd med bom strax väster om Borgamon. Inga vägar finns i nationalparken. Nationalparken kan även nås via båt över Boksjön.

4.9.2. Anläggningar för friluftslivet

Nationalparkens entré är belägen vid den gamla torpplatsen Råbacken. Råbacken ligger cirka 1200 meter utanför nationalparken. Detta är den enda entré som finns uppskyldad från allmän väg. Vid Råbacken finns parkering, toaletter och sopställ.

Från Råbacken går Halleleden in i nationalparken. Leden slutar vid Bodalsviken vid norska gränsen. Eventuellt kommer Norge att anlägga en anslutande vandringsled därifrån vidare in i Norge, Östfoldleden. Vid sundet mellan Lilla och Stora Tresticklan går leden över en gångbro.

Ytterligare en vandringsled finns markerad i nationalparken och det är Tresticklanleden som utgår ifrån och sedan ansluter till Halleleden. Leden har sin början strax väster om bron över Tresticklansundet. Leden följer sedan Tresticklans västra strand rakt söderut, passerar Skackletjärn och går vidare västerut förbi Bråtarne. Leden fortsätter sedan norrut mellan Fiskelös och Södra Märdetjärn för att sedan ansluta till Halleleden cirka 750 meter väster om bron. Vid Bråtarne går en markerad stig till torpplatsen Bråtarne och nationalparkens högsta punkt, Orshöjden.

4.9.3. Information

Vid Råbacken och andra anslutningspunkter till nationalparken finns informationstavlor för besökarna. Informationen innehåller en översiktlig beskrivning av nationalparkens naturvärden, föreskrifter och en karta över området. Informationen till allmänheten kan komma att kompletteras med enklare informationsskyltar på lämpliga landstigningsplatser längs Boksjöns strand om många besökare kommer till nationalparken sjövägen.

Strax innanför nationalparksgränsen finns en utförligare skärmutställning om Tresticklans nationalpark med inriktning på naturvärden och ekologi. En informationsfolder som besökaren kan ta med sig finns tillgänglig vid Råbacken.

All information med undantag av utställningen ska finnas tillgänglig på svenska, engelska och tyska.

4.9.4. Nationalparksemlen

Nationalparkens symbol utgörs av en tofsmes, som är en vanlig fågel i hållmarkstallskog. Vid nationalparksentrén finns en stor entréskylt med nationalparksemlen. Tygmärken med nationalparkssymbolen saluförs i angränsande samhällen.

4.10. Upplåtelser och avtal

Inom nationalparksområdet finns upplåtelser och avtal som gäller bebyggelse, jakt, nationalparksentrén och elproduktion.

4.10.1. Bebyggelse

Vid nordänden av Tresticklan finns en liten timmerkoja som förre markägaren har nyttjanderätt på till år 2025. En likartad uppgörelse finns för stugan vid Bräcken, som markägaren kan nyttja till år 2032. Vid Bodalsviken nära riksgränsen finns resterna av en vaktkoja som uppfördes under andra världskriget. Den förfallna kojan disponeras av staten. Ingen återuppbyggnad av kojan ska ske. Resterna av vaktkojan får ligga kvar på plats och förmåtna, eventuellt kan en minnesskylt sättas upp på platsen.

4.10.2. Fiske och jakt

För flertalet sjöar inom nationalparken råder samfällig fiskerätt. Statens är delägare i samfälligheten.

Inom nationalparken är det förbud mot jakt. De förbehåll för jakt som finns i köpeavtalen gäller 10 år efter försäljningen. De senaste förbehållen gäller t o m 2005. Upplåtelseerna ska inte förlängas.

4.10.3. Nationalparksentrén vid Råbacken

Vid torpplatsen Råbacken ligger nationalparkens entré. Av torpet återstår endast torpruinen och inägomarken är till stor del klädd med ungskog. Naturvårdsverket har ett servitutsavtal med de markägare som berörs av nationalparksentrén. Avtalet ger full dispositionsrätt över området vid Råbacken och vandringsleden in till nationalparken. Avtalet reglerar också skogsbruket i anslutning till leden. Skogen ska lämnas till fri utveckling i en tio meter bred zon på var sida om leden och inga skogsbruksmaskiner får påverka zonen. Se även bilaga 10.

4.10.4. Elproduktion

Sjön Tresticklan regleras av en kraftverksdamm. Dämningsamplituden regleras av ett civilrättsligt avtal mellan Naturvårdsverket och Vattenfall AB. Vattenfall AB har ansvaret för drift och underhåll av dammen. Se även 4.5.4.

4.11. Forskning, miljöövervakning

Vid slutet av 1970-talet startade Naturvårdsverket ett nationellt program för övervakning av miljökvalitet (PMK). PMK har haft följande huvudsyften:

- * att övervaka långsiktiga och storskaliga förändringar i miljön och därmed visa på problem som kräver forskningsinsatser eller direkta motåtgärder
- * att samla in uppgifter om miljöförhållanden i relativt opåverkade trakter för att möjliggöra välgrundade bedömningar av situationen i mer påverkade områden
- * att belysa hur föroreningar transporteras i luft, landmiljö och vatten samt mellan dessa miljöer

En viktig del av PMK:s verksamhet har bedrivits i 18 referensområden i ett nät över landet, förlagda till mindre avrinningsområden med naturliga ekosystem. Flertalet ligger i naturreservat. I referensområdena har förändringar i såväl landmiljön (vegetation, djur, mark) som vattenmiljön (grundvatten, ytvatten) samt förekomsten av miljögifter följts efter en standardiserad metodik.

I Tresticklanskogen finns ett av de 18 referensområdena. I området har bland annat tall- och granvegetation, våtmarksvegetation, markkemi, markvatten, nedbrytning av förna, våtdeposition, flöde och vattenkemi i vattendrag följts upp kontinuerligt.

Genom den revidering av det nationella miljöövervakningsprogrammet som genomfördes 1993/94 upphör huvuddelen av den nationella övervakningen i området. Övervakningen har inneburit att ett omfattande underlag rörande skogen, skogsmarken och vattenkemin erhållits. Möjligen kommer delar av övervakningen att fortsätta i ett regionalt program.

Sjön Stora Tresticklan är också referenssjö i det nationella miljöövervakningsprogrammet.

Norges Landbrukshøgskole, Institutt for biologi og naturforvaltning, genomförde under sommaren 1994 en skogsbiologisk inventering inom nationalparken och det angränsande Lundsnesets naturreservat. Inventeringen syftar till att ta fram grundläggande kunskap om den naturliga dynamiken i de olika skogsekosystem som finns representerade i området.

II PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1. Övergripande mål

Det övergripande målet med nationalparkens skötsel är att bevara naturmiljön i dess naturliga tillstånd och att med lämpliga åtgärder underlätta allmänhetens möjligheter att uppleva områdets natur i vissa delar.

1.2. Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1. Skogsmark

Beskrivning: Sammanlagt finns 2 515 ha skog inom nationalparken. Skogen är närmare beskriven i den allmänna beskrivningen, avsnitt 4.5.1.

Mål: Urskog

Riktlinjer och åtgärder: Skogen ska lämnas till fri utveckling. Inga avverkningar får utföras med undantag för sådana åtgärder som behövs för att hålla av förvaltaren anlagda leder och stigar fria från hinder. Vid sådana åtgärder ska stammar etc lämnas kvar i skogen.

1.2.2. Myrmark

Beskrivning: Myrmarkerna är översiktligt beskrivna i den allmänna delen, avsnitt 4.5.2.

Mål: Orörda våtmarker.

Riktlinjer och åtgärder: Inga åtgärder som förändrar våtmarkernas naturliga tillstånd får utföras.

1.2.3. Gräsmark

Beskrivning: Gräsmarken är beskriven i den allmänna delen, avsnitt 4.5.3.

Mål: Fri utveckling med påföljande igenväxning. Gräsmarken intill gränsposteringen vid Bodalsviken får röjas för att få utsikt mot Boksjön från hyttan.

Riktlinjer och åtgärder: De gräsmarksfragment som skapats genom slåtter och bete kring tidigare torpställen ska lämnas utan särskilda åtgärder. Buskar, ris och träd tillåts växa upp. Gräsmarken vid Bodalsviken får vid behov röjas från sly.

1.2.4. Sjöar och vattendrag

Beskrivning: Sjöarna är beskrivna i del I, avsnitt 4.5.4.

Mål: Orörda förhållanden i samtliga sjöar. Dämningsamplituden i Tresticklan ska inte bli större än vad som avtalats mellan Naturvårdsverket och Vattenfall. Se även 4.5.4.

Riktlinjer och åtgärder: Vattenfall sköter drift och underhåll av dammen i Tresticklan så att avtalet uppfylls.

1.2.5. Brandbekämpning

Beskrivning: Brandhistoriken för området är kortfattat beskriven i den allmänna delen, avsnitt 4.5.1.

I Tresticklans nationalpark är det för närvarande inte möjligt att tillåta skogsbrand med hänsyn till risken för skador på den omkringliggande skogsmarken. Om brand skulle uppstå är det dock viktigt att ha en handlingsberedskap som beaktar naturvårdsintressen såväl under brandbekämpning som i den långsiktiga hanteringen av brända områden.

Mål: Brandberedskap och brandbekämpning som tillgodoser naturvårdsintressen.

Riktlinjer och åtgärder: Uppkomna bränder ska släckas enligt gällande räddningslag. En släckningsplan upprättas av naturvårdsförvaltaren i samråd med lokala brandförsvaret. Planen ska bestämma metoder för släckning som är så skonsamma som möjligt för naturmiljön. Metod ska väljas med hänsyn till tillgänglig utrustning, brandens storlek och läge när den upptäcks, väderlek, årstid

med mera. Under säkra förhållanden, vilket avgörs av räddningschefen, bör viss avbränning och självsäckning tillåtas.

Om brand skulle uppstå ska det brända området efter släckning eller självsäckning lämnas till fri utveckling.

För vissa delar av nationalparken, framför allt smärre hyggen och ungsogor i söder, bör möjligheten att ombesörja bränning i naturvårdande syfte utredas och genomföras om så befinns önskvärt ur naturvårdssynpunkt. Efter en sådan bränning ska en naturlig brandsuccession tillåtas ske.

1.2.6. Faunavård

Beskrivning: Faunan är beskriven i den allmänna delen, avsnitt 4.7.

Mål: Så ostörda förhållanden som möjligt för faunan ska eftersträvas.

Riktlinjer och åtgärder: Jakt ska ej vara tillåtet i nationalparken efter det att förbehållen i köp löpt ut, det sista gäller till år 2005.

Eftersök av skadat vilt för avlivning ska ske, i dessa fall ska det avlivade djuret lämnas i nationalparken om det tillfaller staten. I annat fall avgör jakträttsinnehavaren vad som ska ske med djuret. Utfodring av vilt ska inte ske i nationalparken.

Den kanalisering av besökare som sker via leder i nationalparken gör att övriga delar blir förhållandevis störningsfria för viltet.

Effekterna av att jaktförbud införs bör följas av naturvårdsförvaltaren. Det gäller framför allt älgstammens utveckling och betespåverkan på vegetationen inklusive föryngringen av lövträd i området.

Eventuell inplantering av fisk och restaurering av sjöarna ska inte ske förrän goda förutsättningar finns för att bibehålla de naturvärden som återskapats. Det gäller främst att försurningsshotet ska ha försvunnit. Huruvida restaurering av vattendragen ska ske vid den tidpunkten får avgöras av Naturvårdsverket efter det beslutsunderlag som då föreligger.

1.2.7. Friluftsliv

Beskrivning: Friluftslivet är närmare beskriven i den allmänna beskrivningen, avsnitt 4.9.

Mål: Området ska kunna utnyttjas för friluftsliv och naturstudier under former och i en omfattning som bibehåller naturvärdena.

Riktlinjer och åtgärder: Tresticklans nationalpark ska utnyttjas för extensivt friluftsliv i form av naturstudier, vandringar och skidåkning samt även bär- och svampplockning. Verksamheter som tävlingar i terrängen, ridning med mera ska däremot inte belasta nationalparkens natur eller konkurrera med det extensiva friluftslivet och är således inte tillåtna.

1.2.8. Bebyggelse

Bebyggelsen i nationalparken kommer inte att beröras av åtgärder utöver normalt underhåll under planperioden. Vaktkojan lämnas utan åtgärd.

1.2.9. Råbackens torpplats

Beskrivning: Den gamla torpplatsen fungerar nu som nationalparksentré. Inägomarken är idag till stor del igenväxt med ungskog eller lövsly. Några enstaka öppna partier återstår.

Mål: Området ska utgöra en trevlig ankomstplats för de besökande.

Riktlinjer och åtgärder: Eventuellt kan inägorna gallras försiktigt tills dess att den nu täta ungskogen vuxit upp.

2. SERVICE FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

Det övergripande målet ska vara att nationalparken nyttjas i sitt naturliga tillstånd utan större anläggningar för friluftslivet. Lämpliga åtgärder ska vidtas för att tillgodose såväl allmänhetens intresse att uppleva områdets natur som det

grundläggande syftet att bibehålla området i orört och ostört skick. Detta ska åstadkommas genom informationsanläggningar samt genom vägvisning och underhåll av ett lämpligt system av stigar och leder.

2.2 Generella riktlinjer

2.2.1. Tillgänglighet

Beskrivning: Tillgängligheten är närmare beskriven i den allmänna delen, avsnitt 4.9.1.

Riktlinjer: Tillgängligheten ska inte ökas.

2.2.2. Service för friluftslivet

Beskrivning: Alla anläggningar och tillgänglig service finns beskriven i den allmänna beskrivningen, avsnitt 4.9. och bilagorna 6-8.

Riktlinjer: För samtliga anläggningar och annan service till besökande gäller att de ska vara iordningställda till invigningen av nationalparken våren 1996. Anläggningarna koncentreras till entrén vid Råbacken. Anläggningarna iordningställs så att områdets karaktär bibehålls. Vandringsleden och skärmutställningen är de enda anläggningarna utanför Råbacken. All information till allmänheten med undantag av skärmutställningen ska finnas tillgänglig på svenska, engelska och tyska. Skärmutställningen finns endast tillgänglig på svenska.

Målsättningen för lederna inom nationalparken är dels att ge besökarna möjlighet att besöka en representativ del av nationalparken, dels att styra besökande till en begränsad del av nationalparken. Lederna ska märkas ut enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar.

Anläggningarna för friluftslivet ska underhållas. Vid underhållet ska bästa möjliga material och teknik ur natur- och miljövårdssynpunkt tillämpas. En tillsynsman ska se till att den löpande förvaltningen av anordningarna och servicen till de besökande fungerar.

2.3. Åtgärder

2.3.1. Istandsättningsåtgärder

Följande istandsättningsåtgärder planeras vara färdiga till nationalparkens invigning våren 1996 om inte annat anges.

Vägen till nationalparksentrén vid Råbacken

Nytt förstärkningslager påföres vissa delar av vägen. Fyra mötesplatser anläggs längs vägen. Hänvisningsskyltar sätts upp vid den allmänna vägen mellan Nössemark och Ed samt vid vägskalet NV om Rökullehögen.

Parkeringsplatser

Parkeringsplatser anläggs vid Råbacken. Träd avverkas för att medge plats för parkeringsytan. Bärlager och slitlager påförs. Slänterna täcks om möjligt med avbaningsmassor för att snabbt erhålla en återväxt. Parkeringsplatsen öster om vägen utformas som en slinga där trädbeståndet i de centrala delarna lämnas intakt. Väster om vägen görs de befintliga grusplanerna större och tillförs nytt slitlager. Parkeringsskyltar sätts upp för personbilar och bussar på passande ställen.

Andra anläggningar vid Råbacken

En förrådsbyggnad med toaletter och soprum byggs och placeras i en björkdunge väster om den nordvästra parkeringen.

Torpet Råbacken

Sly och ungträd gallras på den gamla inägomarken. Gamla körskador i form av hjulspår fylls igen med jordmassor.

Nationalparkseblem

Tavla med nationalparkens emblem sätts upp i blickfånget för ankommande fordon.

Information

Informationstavla med översiktskarta, översiktlig naturbeskrivning och föreskrifter sätts upp vid samtliga angoringspunkter till nationalparken. Vid Råbacken sätts informationen upp vid den västra parkeringsplatsen, där monteras även ett förvaringsutrymme för foldrarna upp. Andra platser där informations-skyltar sätts upp är vid skogsbilvägens slut i anslutning till Boksjöns utlopp, vid den grusade vändplanen cirka en kilometer öster om Ringsmon, vid gränsen strax öster om Tresticklans utlopp, vid gränsen strax väster om Ekeliden samt vid Bodalsvikens turisthytta. Längs Boksjöns strand finns en enklare skylt placerad på lämpliga landstigningsplatser för de som kommer vattenvägen till nationalparken.

En skärmutställning med beskrivning av nationalparkens naturvärden och ekologiska fram. Utställning byggs nära nationalparksgränsen längs vandringsleden från Råbacken.

Vägvisare med svensk standards symboler ska visa vägen till servicen vid Råbacken, dvs parkeringsplatser, toa, sopor, information och vandringsled.

Vandringsleder

Samtliga markerade leder i nationalparken spångas över fuktig och torvbunden mark. På leden från Råbacken till nationalparksgränsen beräknas cirka 160 meter spångas. En bro anläggs över sundet mellan Lilla och Stora Tresticklan.

Lederna märks ut enligt svensk standard, med en orange ring kring lämpliga träd längs leden. Dessa markeringar ska inte sitta tätare än nödvändigt och kan tills dess att stigen trampats upp kompletteras med en löstagbar markering på andra träd längs leden.

Vägvisare som anger olika mål längs ledssystemet sätts upp vid vägskaäl längs leden. Vägvisarna ska vara av trä och ha infräst text.

Eventuella lågor som blockerar stigen dras till sidan alternativt sågas av för att medge passage. Stocken sågas i så fall snett så att tvärsnittet blir mindre iögonfallande.

Utsiktstorn

Eventuellt kan ett utsiktstorn byggas uppe på Orshöjden längre fram i tiden.

Eldstäder

De eldstäder som finns i området ska tas bort.

Utmärkning av nationalparken

Utmärkningen av nationalparksgränsen i terrängen ska genomföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar (SNV:s handbok "S skyltar i naturskyddade områden", avsnitt 5).

2.3.2. Underhåll och drift

Parkeringsplatser och tillfartsvägen

Vägbana och parkeringsytor sladdas vid behov. Nytt slitlager påförs när så behövs. Vägen och en parkeringsyta för tio bilar vid Råbacken snöröjs under vintern.

Vandringsleder

Lederna underhålls beträffande markeringar och spänger. Nedfallna grenar och omkullfallna träd avlägsnas från stigen eller sågas av för att möjliggöra passage. Biomassan läggs vid sidan av leden.

Råbackens torpplats

Eventuellt kan en försiktig gallring av inägorna ske tills dess att skogen vuxit upp.

Renhållning

Sophämtning och skötsel av de sociala anordningarna sker kontinuerligt.

Information och uppskyltning

Kontinuerlig tillsyn av informationsskyltar och nationalparkens utmärkning ska ske och där skyltar förkommit eller skadats ska dessa snarast ersättas.

Aktuell information ska alltid finnas tillgänglig för besökarna.

3. FÖRVALTNING

3.1. Naturvårdsförvaltning

Länsstyrelsen i Älvsborgs län är naturvårdsförvaltare. Länsstyrelsen har det administrativa och ekonomiska ansvaret för förvaltning och upphandlar tjänster för de praktiska åtgärder som ska utföras i enlighet med gällande skötselplan. Skötseln ska samordnas med intilliggande naturreservat på den svenska sidan gränsen. Kontakt bör hållas med ansvariga myndigheter för skötseln av närliggande naturreservat på norska sidan om gränsen.

3.2. Fastighetsförvaltning

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har fått uppdrag från Naturvårdsverket att i enlighet med vid varje tidpunkt gällande delegationslista utföra viss fastighetsförvaltning.

3.3. Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren har huvudansvaret för tillsynen av nationalparken. För nationalparken ska finnas en tillsynsman. Naturvårdsförvaltaren upprättar avtal och instruktion för tillsynen. Tillsynen omfattar kontroller av att föreskrifterna för nationalparken efterlevs, att befintliga anläggningar är i gott skick, att renhållningen fungerar mm. En viktig del av tillsynen är att hålla uppsikt över faunan, särskilt störningskänsliga arter och vilken påverkan besökarna har på naturvärdena. Tillsynsmannen ska även undersöka vilken påverkan jaktförbudet har på viltstammarna och lövföryngringen i området.

Tillsynsmannen ska föra naturvårdsdagbok där alla viktiga iakttagelser och åtgärder noteras. Tjänsten som tillsynsman bör kunna utgöras av en säsongsbetonad deltidstjänst.

4. FORSKNING, DOKUMENTATION

En av grundtankarna bakom nationalparksinstitutet är att parkerna ska tjäna som orörda referensområden för forskning och miljöövervakning, förutsatt att verksamheten inte motverkar syftet med nationalparken. I Tresticklanområdet har pågått miljöövervakning inom ramen för Naturvårdsverkets program för övervakning av miljökvälitet (PMK). Vidare har utförts regelbundna vattenanalyser av Tresticklan som är referenssjö.

Åtgärder: Naturförhållandena bör kartläggas grundligt. Inventeringar och faktainsamling bör främst ske beträffande det lägre djur- och växtlivet. Systematiska inventeringar av områdets lavar, mossor, svampar och insekter ska ha hög prioritet.

Vid all inventering som utförs måste stor naturvårdshänsyn tas. Inventeringsprojekt ska planläggas och utföras i samråd med naturvårdsförvaltaren. Privat insamling av djur och växter får inte ske.

Det är av betydelse att olika miljöövervaknings- och forskningsprojekt samordnas vad gäller provtagning, utvärdering och resultatredovisning. Fastställda program för forsknings- och miljöövervakningsprojekt ska finnas. Verksamheten i fält ska läggas upp i samråd mellan naturvårdsförvaltaren och projektansvariga.

5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

5.1. Finansieringsplan

Naturvårdsförvaltaren står för samtliga kostnader för naturvårdsförvaltningen. Dessa kostnader belastar Naturvårdsverkets medel för vård av naturvårdsobjekt mm.

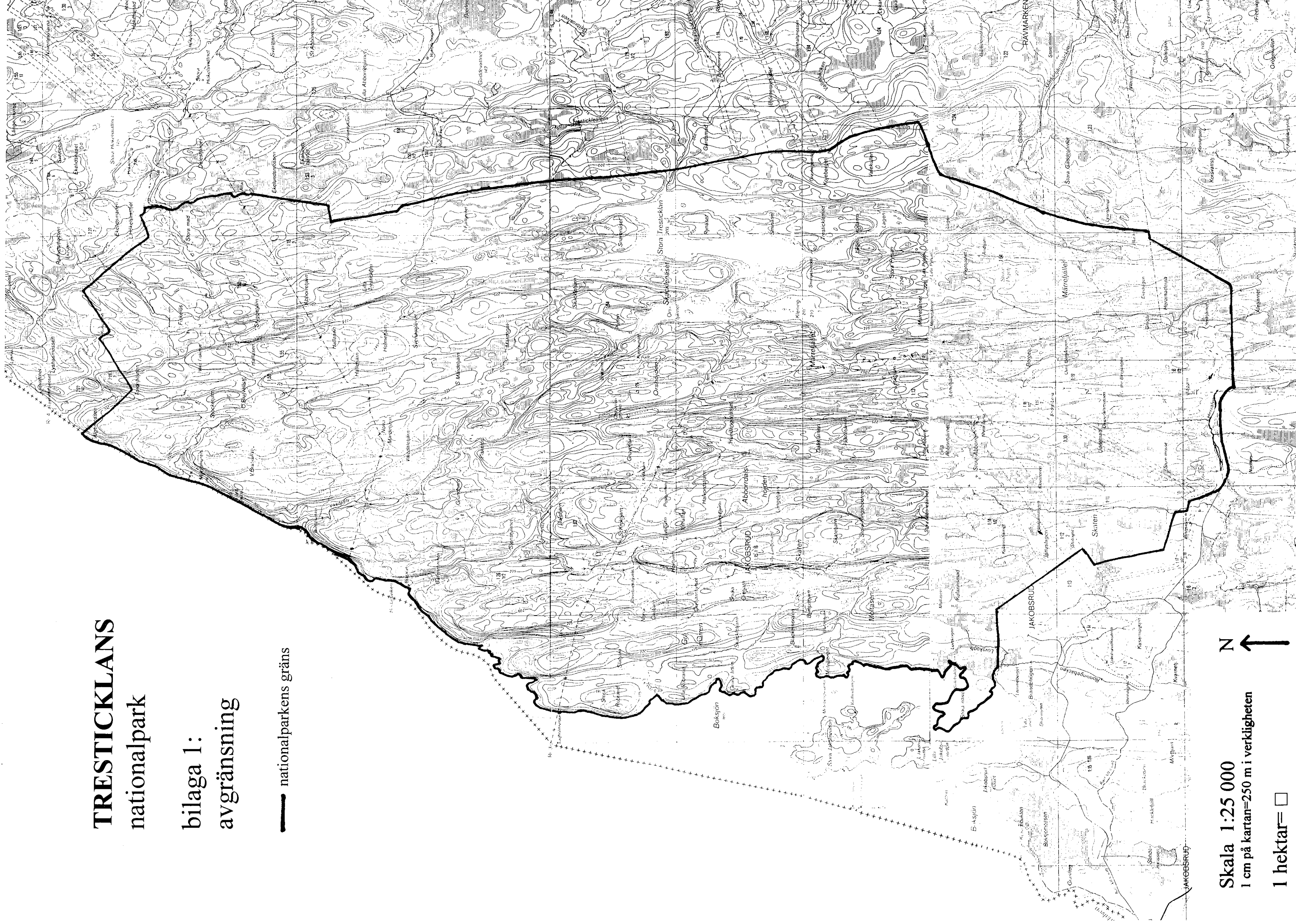
5.2. Ekonomisk plan

En ekonomisk plan för områdets skötsel kommer att upprättas av länsstyrelsen i samråd med Naturvårdsverket.

TRESTICKLANS nationalpark

bilaga 1:
avgränsning

— nationalparkens gräns

Skala 1:25 000
1 cm på kartan=250 m i verkligheten
1 hektar= □

TRESTICKLA nationalpark

bilaga 2:
hydrologi

— nationalparkens gräns

sjö/tjörn

vattendrag

→ vattnets avrinning
utanför nationalparken

■ gräns för avrinningsområde

□ damm

Steinselvans
avrinningsområde

Upperudälvens
avrinningsområde

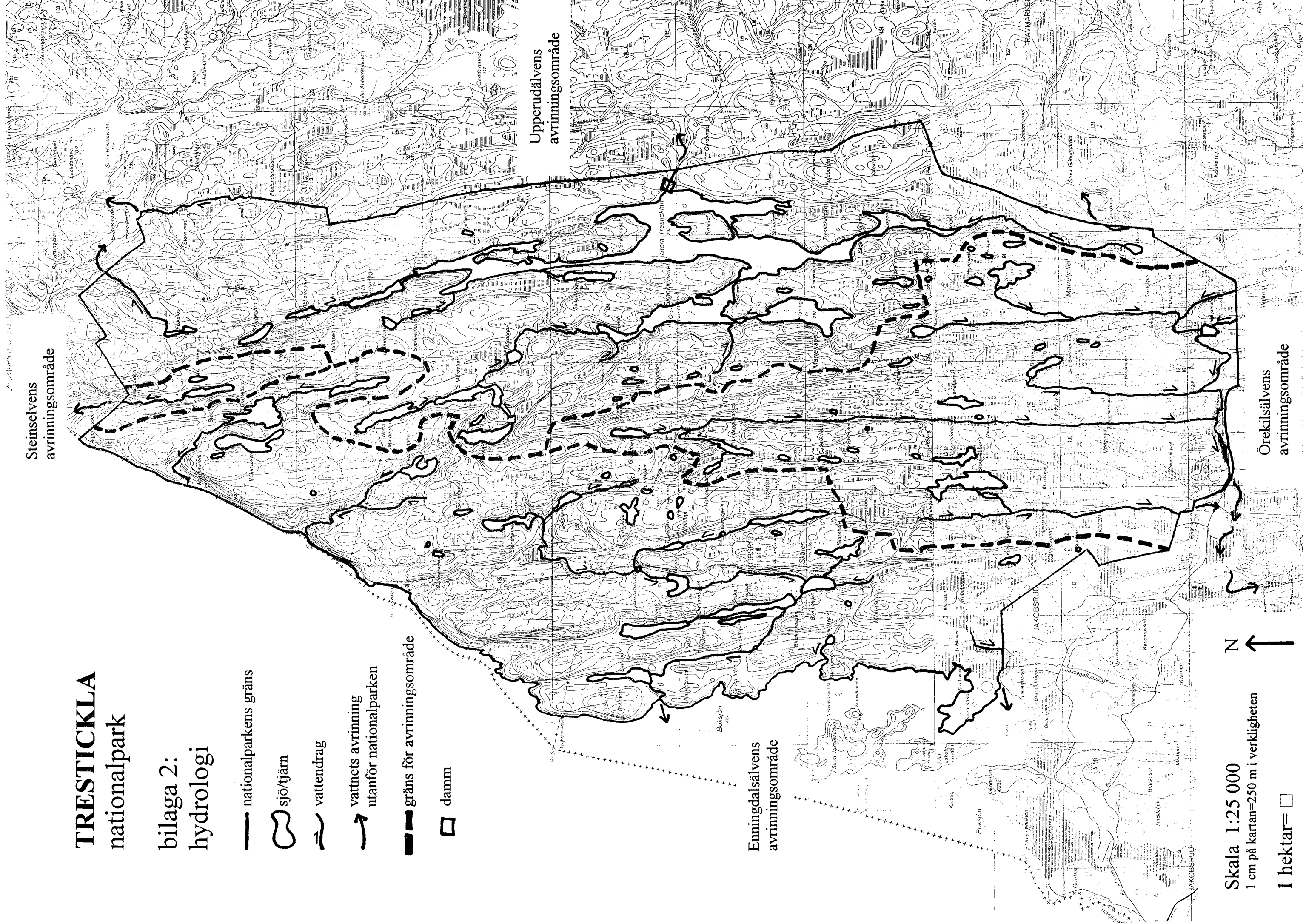
Enningdalsälvens
avrinningsområde

Skala 1:25 000
1 cm på kartan=250 m i verkligheten

1 hektar= □

Örekilsälvens
avrinningsområde

N ↑

Tresticklans nationalpark

Bilaga 3

Förteckning över sjöar & tjärnar uppdelade på avrinningsområden

Sjöar och tjärnar

Areal i ha

Upperudsälvens avrinningsområde

Aborretjärn	1,0
Blacken	0,6
Fiskelös (O om Vike Fiskelös)	0,8
Fiskelös (V om Södra Märdetjärn)	3,5
Fjälltjärnet	0,2
Holmetjärn	0,6
Kleningen	9,3
Lysetjärnet (endast västra delen)	0,1
Märdögat	1,0
Norra Märdetjärn	3,5
Skackletjärn (V om Stora Tresticklan)	2,1
Stora Pylsan	1,0
Styggetjärn	1,4
Svennetjärnet	0,4
Södra Märdetjärn	3,7
Tjärn 100 m O om Orshöjden	0,5
Tjärn 200 m O om Orshöjden	0,1
Tjärn 450 m NV om Kleningen	0,1
Tjärn N om Orshöjden	0,1
Tjärn O om Kleningen	0,2
Tjärn S om Orshöjden	0,2
Tjärn SV om Stora Pylsan	0,2
Tjärn mellan Fiskelös och Södra Märdetjärn	0,3
Tjärn på Snarenäset	0,2
Tresticklan	84,0

Örekilsälvens avrinningsområde

Andtjärn	0,1
Bergetjärn	1,5
Daletjärn	0,6
Fyrfotetjärnet	0,1
Gruvetjärn	1,5
Halvordstjärn	0,4
Heråttjärnet	0,8
Hundängestjärnet	1,3
Lenetjärn	1,6
Lilla Aborrtjärnet	1,7
Lilla Pigetjärnet	0,7
Lilla Pylsan	0,2
Lysetjärn	0,5
Märetjärnet	1,3
Stora Aborrtjärnet	5,7
Stora Pigetjärnet	3,9

Tjärn 200 m SO Bergetjärn	0,2
Tjärn 250 m SSO om Bergetjärn	0,1
Tjärn 350 m O om Daletjärn	0,0
Tjärn N om Lilla Aborrtjärnet	0,1
Tjärn NNO om Andtjärn	0,1
Tjärn O om Bergetjärn	0,2
Tjärn O om Stora Pigetjärnet	0,4
Tjärn S om Hundängestjärnet	0,2
Tjärn SO om Fyrfotetjärnet	0,0
Tjärn SO om Ringsmon	0,5
Tjärn SV om Lenetjärn	0,1
Tjärn V om Stora Aborrtjärnet	0,3

Enningdalsälvens avrinningsområde

Blacketjärn	0,3
Byrhustjärn	2,0
Daletjärn	1,1
Fläsebäckdyveln	0,1
Grundtjärn	0,5
Gullrosetjärnen	0,3
Halletjärn	2,7
Hovtjärn	1,5
Kulannstjärnet	0,7
Labacksdyveln	0,1
Lilla Kroktjärn	0,2
Lilla Långtjärn	0,2
Långtjärn	3,2
Norra Öretjärn	3,7
Pigetjärn	0,2
Skackletjärn (V om Stora Öretjärn)	1,1
Skatetjärn	2,1
Slatjärn	3,1
Stentjärnet	2,4
Stora Kroktjärn	1,3
Stutögat	0,1
Södra Öretjärn	4,2
Tjuvetjärn	0,8
Tjärn 400 m SV om Västra Bråtvallstjärnen	0,1
Tjärn N om Blackemossen	0,0
Tjärn NNV om Västra Bråtvallstjärnen	0,1
Tjärn NO om Gullrosetjärnen	0,9
Tjärn O om Stora Kroktjärn	0,2
Tjärn SO om Pigetjärnen	0,3
Tjärn SV om Byrhustjärnen	0,1
Tjärn SV om Gruvesjön	0,1
Tjärn V om Södra Öretjärns södra del	0,0
Tjärn VNV om Gruvetjärn	0,2
Vikedalstjärn	2,6
Västra Bråtvallstjärnet	4,2
Östra Bråtevallstjärnet	5,3

Steinselvas avrinningsområde

Stocketjärn	1,7
Vike Fiskelös	0,3

Tresticklans nationalpark

Bilaga 4

Kärlväxtsförteckning.

Förteckningen baseras på litteratur från 1974 och 1981.

Revlummer	<i>Lycopodium annotinum</i>	
Mattlummer	<i>Lycopodium clavatum</i>	
Lopplummer	<i>Lycopodium selago</i>	
Styvt braxengräs	<i>Isoetes lacustris</i>	
Vekt braxengräs	<i>Isoetes echinospora</i>	(Långetjärn & Kleningen)
Åkerfräken	<i>Equisetum arvense</i>	
Skogsfräken	<i>Equisetum sylvaticum</i>	
Sjöfräken	<i>Equisetum fluviatile</i>	
Vanlig låsbräken	<i>Botrychium lunaria</i>	(ängsmark Bodalsviken)
Stensöta	<i>Polypodium vulgare</i>	
Örnbräken	<i>Pteridium aquilinum</i>	
Gaffelbräken	<i>Asplenium septentrionale</i>	
Svartbräken	<i>Asplenium trichomanes</i>	
Träjon	<i>Dryopteris filix-mas</i>	
Skogsbräken	<i>Dryopteris carthusiana</i>	
Hultbräken	<i>Thelypteris phegopteris</i>	
Ekbräken	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	
Stenbräken	<i>Cystopteris fragilis</i>	
Hällebräken	<i>Woodsia ilvensis</i>	
Tall	<i>Pinus sylvestris</i>	
Gran	<i>Picea abies</i>	
En	<i>Juniperus communis</i>	
Kallgräs	<i>Scheuchzeria palustris</i>	
Myrlilja	<i>Narthecium ossifragum</i>	
Getrams	<i>Polygonatum odoratum</i>	(Stora Tresticklans östsida)
Liljekonvalj	<i>Convallaria majalis</i>	
Ekorrbär	<i>Maianthemum bifolium</i>	
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	(nära Slatjärn, avverkad 1974)
Knapptåg	<i>Juncus conglomeratus</i>	
Trådtåg	<i>Juncus filiformis</i>	
Vägtåg	<i>Juncus bufonius</i>	
Löktåg	<i>Juncus bulbosus</i>	
Ryltåg	<i>Juncus articulatus</i>	
Knippfryle	<i>Luzula campestris</i>	
Ängsfryle	<i>Luzula multiflora</i>	
Vårfryle	<i>Luzula pilosa</i>	
Bladvass	<i>Phragmites australis</i>	
Rörflen	<i>Phalaris arundinacea</i>	
Vårbrodd	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	
Timotej	<i>Phleum pratense</i>	
Krypven	<i>Agrostis stolonifera</i>	
Rödven	<i>Agrostis capillaris</i>	
Brunven	<i>Agrostis canina</i>	
Piprör	<i>Calamagrostis arundinacea</i>	

Grenrör	<i>Calamagrostis canescens</i>	
Brunrör	<i>Calamagrostis purpurea</i>	
Bergrör	<i>Calamagrostis epigeios</i>	
Kruståtel	<i>Deschampsia flexuosa</i>	
Tuvtåtel	<i>Deschampsia cespitosa</i>	
Knägräs	<i>Danthonia decumbens</i>	
Bergsslok	<i>Melica nutans</i>	
Blåtåtel	<i>Molinia caerulea</i>	
Darrgräs	<i>Briza media</i>	
Hundäxing	<i>Dactylis glomerata</i>	
Ängsgröe	<i>Poa pratensis</i>	
Lundgröe	<i>Poa nemoralis</i>	
Mannagräs	<i>Glyceria fluitans</i>	
Fårsvingel	<i>Festuca ovina</i>	
Rödsvingel	<i>Festuca rubra</i>	
Ängssvingel	<i>Festuca pratensis</i>	
Stagg	<i>Nardus stricta</i>	
Kvickrot	<i>Elymus repens</i>	
Skogssäv	<i>Scirpus sylvaticus</i>	
Tuvsäv	<i>Scirpus cespitosus</i>	
Knappsäv	<i>Eleocharis palustris</i>	
Ängsull	<i>Eriophorum angustifolium</i>	
Tuvull	<i>Eriophorum vaginatum</i>	
Vitag	<i>Rhynchospora alba</i>	
Taggstarr	<i>Carex pauciflora</i>	
Harstarr	<i>Carex leporina</i>	
Stjärnstarr	<i>Carex echinata</i>	
Gråstarr	<i>Carex canescens</i>	
Vispstarr	<i>Carex digitata</i>	
Backstarr	<i>Carex ericetorum</i>	(Funnen på 5 platser)
Vårstarr	<i>Carex caryophylla</i>	(Vid Bräcken)
Pillerstarr	<i>Carex pilulifera</i>	
Trådstarr	<i>Carex lasiocarpa</i>	
Flaskstarr	<i>Carex rostrata</i>	
Ärtstarr	<i>Carex oederi</i>	
Blekstarr	<i>Carex pallescens</i>	
Dystarr	<i>Carex limosa</i>	
Sumpstarr	<i>Carex magellanica</i>	
Hirsstarr	<i>Carex panicea</i>	
Slidstarr	<i>Carex vaginata</i>	
Hundstarr	<i>Carex nigra</i>	
Styltstarr	<i>Carex juncella</i>	
Vassstarr	<i>Carex acuta</i>	
Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>	
Vanlig nattviol	<i>Platanthera bifolia</i>	
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	
Asp	<i>Populus tremula</i>	
Sälg	<i>Salix caprea</i>	
Bindvide	<i>Salix aurita</i>	
Gråvide	<i>Salix cinerea</i>	
Krypvide	<i>Salix repens</i>	
Pors	<i>Myrica gale</i>	
Hassel	<i>Corylus avellana</i>	(2 lokaler)
Vårtbjörk	<i>Betula pendula</i>	
Glasbjörk	<i>Betula pubescens</i>	
Dvärgbjörk	<i>Betula nana</i>	(2 lokaler)
Klibbal	<i>Alnus glutinosa</i>	

Ek	<i>Quercus robur</i>	(sparsamt lågvuxna)
Brännässla	<i>Urtica dioica</i>	
Ormrot	<i>Polygonum viviparum</i>	
Bergssyra	<i>Rumex acetosella</i>	
Ängssyra	<i>Rumex acetosa</i>	
Bergglim	<i>Silene rupestris</i>	
Backnejlika	<i>Dianthus deltoides</i>	(gräsmark Bodalsviken)
Grässtjärnblomma	<i>Stellaria graminea</i>	
Skogsnarv	<i>Moehringia trinervia</i>	
Krypnarv	<i>Sagina procumbens</i>	
Vårspärgel	<i>Spergula morisonii</i>	(1 lokal väst om Lågen)
Vit näckros	<i>Nymphaea alba</i>	
Gul näckros	<i>Nuphar lutea</i>	
Ältranunkel	<i>Ranunculus flammula</i>	
Smörblomma	<i>Ranunculus acris</i>	
Vitsippa	<i>Anemone nemorosa</i>	
Kabbeleka	<i>Caltha palustris</i>	
Trollduva	<i>Actaea spicata</i>	(nära Slatjärn avverkad 1974)
Tandrot	<i>Cardamine bulbifera</i>	(rasbrant Trestickleälven)
Rundsileshår	<i>Drosera rotundifolia</i>	
Storsileshår	<i>Drosera anglica</i>	
Småsileshår	<i>Drosera intermedia</i>	
Kärleksört	<i>Sedum telephium</i>	
Gul fetknopp	<i>Sedum acre</i>	
Vildapel	<i>Malus sylvestris</i>	
Rönn	<i>Sorbus aucuparia</i>	
Glatt daggkåpa	<i>Alchemilla glabra</i>	
Kråkklöver	<i>Potentilla palustris</i>	
Blodrot	<i>Potentilla erecta</i>	
Smultron	<i>Fragaria vesca</i>	
Hjortron	<i>Rubus chamaemorus</i>	
Stenbär	<i>Rubus saxatilis</i>	
Hallon	<i>Rubus idaeus</i>	
Skogsbjörnbär	<i>Rubus nessensis</i>	
Nyponros	<i>Rosa dumalis</i>	
Hartos	<i>Rosa villosa</i>	
Gökärt	<i>Lathyrus linifolius</i>	
Kråkvicker	<i>Vicia cracca</i>	
Vitklöver	<i>Trifolium repens</i>	
Rödklöver	<i>Trifolium pratense</i>	
Harsyra	<i>Oxalis acetosella</i>	
Stinknäva	<i>Geranium robertianum</i>	
Lind	<i>Tilia cordata</i>	(Vid Trestickleälven)
Fyrkantig johannesört	<i>Hypericum maculatum</i>	
Kärrviol	<i>Viola palustris</i>	
Ängsviol	<i>Viola canina</i>	
Styvmorsviol	<i>Viola tricolor</i>	
Fackelblomster	<i>Lythrum salicaria</i>	
Bergdunört	<i>Epilobium montanum</i>	(Stora Tresticklans sydspets)
Kärrdunört	<i>Epilobium palustre</i>	
Hönsbär	<i>Cornus suecica</i>	
Kärrsilja	<i>Peucedanum palustre</i>	
Kummin	<i>Carum carvi</i>	
Klockpyrola	<i>Pyrola media</i>	
Björkpyrola	<i>Orthilia secunda</i>	
Tallört	<i>Monotropa hypopitys</i>	(Mellan "Aborrsjöarna")
Blåbär	<i>Vaccinium myrtillus</i>	

Lingon	Vaccinium vitis-idaea	
Odon	Vaccinum uliginosum	
Tranbär	Vaccinum oxycoccus	
Mjölon	Arctostaphylos uva-ursi	
Klockljung	Erica tetralix	
Ljung	Calluna vulgaris	
Rosling	Andromeda polifolia	
Kråkbär	Empetrum nigrum	
Skogsstjärna	Trientalis europaea	
Videört	Lysimachia vulgaris	
Topplösa	Lysimachia thyrsiflora	
Vattenklöver	Menyanthes trifoliata	
Ask	Fraxinus excelsior	(Vid Bråtarne)
Vitmåra	Galium boreale	
Sumpmåra	Galium uliginosum	
Vattenmåra	Galium palustre	
Brunört	Prunella vulgaris	
Toppdån	Galeopsis bifida	
Ärenpris	Veronica officinalis	
Teveronika	Veronica chamaedrys	
Ängskovall	Melampyrum pratense	
Skogskovall	Melampyrum sylvaticum	
Ängsskallra	Rhinanthus minor	
Dybläddra	Utricularia intermedia	
Svartkämpar	Plantago lanceolata	
Olvon	Viburnum opulus	
Linnea	Linnaea borealis	
Ängsvädd	Succisa pratensis	
Åkervädd	Knautia arvensis	
Notblomster	Lobelia dortmanna	
Liten blålocka	Campanula rotundifolia	
Kärtistel	Cirsium palustre	
Rölleka	Achillea millefolium	
Nysört	Achillea ptarmica	
Prästkraige	Leucanthemum vulgare	
Slättergubbe	Arnica montana	
Kattfot	Antennaria dioica	
Gullris	Solidago virgaurea	
Svinrot	Scorzonera humilis	
Slätterfibbla	Hypochoeris maculata	
Skogsfibbla	Hieracium gr. Silvaticiformia	
Skogssallat	Lactuca muralis	

TRESTICKLANS nationalpark

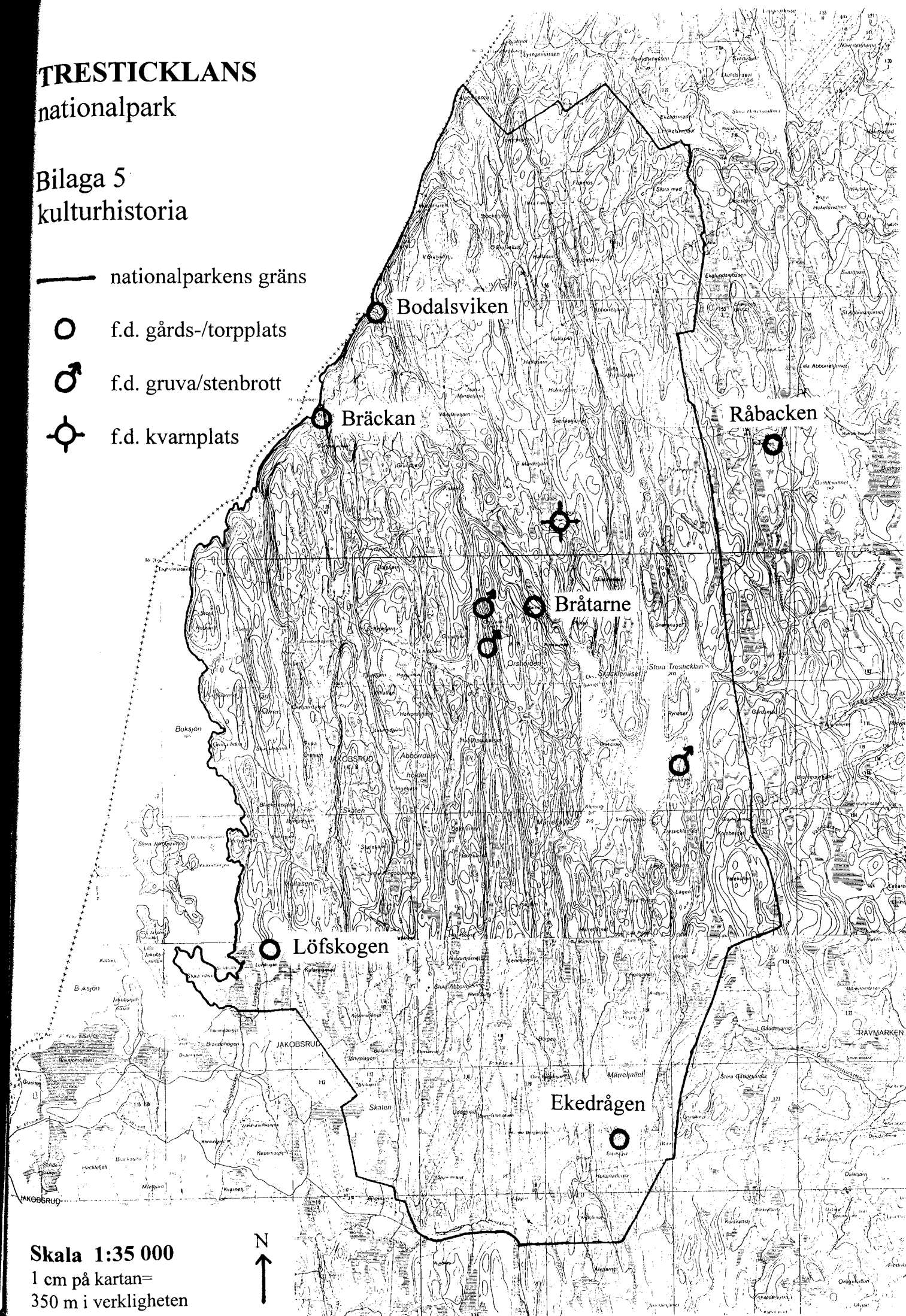
Bilaga 5 kulturhistoria

— nationalparkens gräns

○ f.d. gårds-/torpplats

♂ f.d. gruva/stenbrott

⊗ f.d. kvarnplats

Skala 1:35 000
1 cm på kartan=
350 m i verkligheten

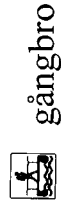
TRESTICKLANS

nationalpark

Bilaga 6 friluftsliv & information

— nationalparkens gräns

••••• markerad vandringsled

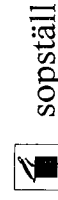
gångbro

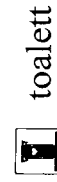
information

utställning

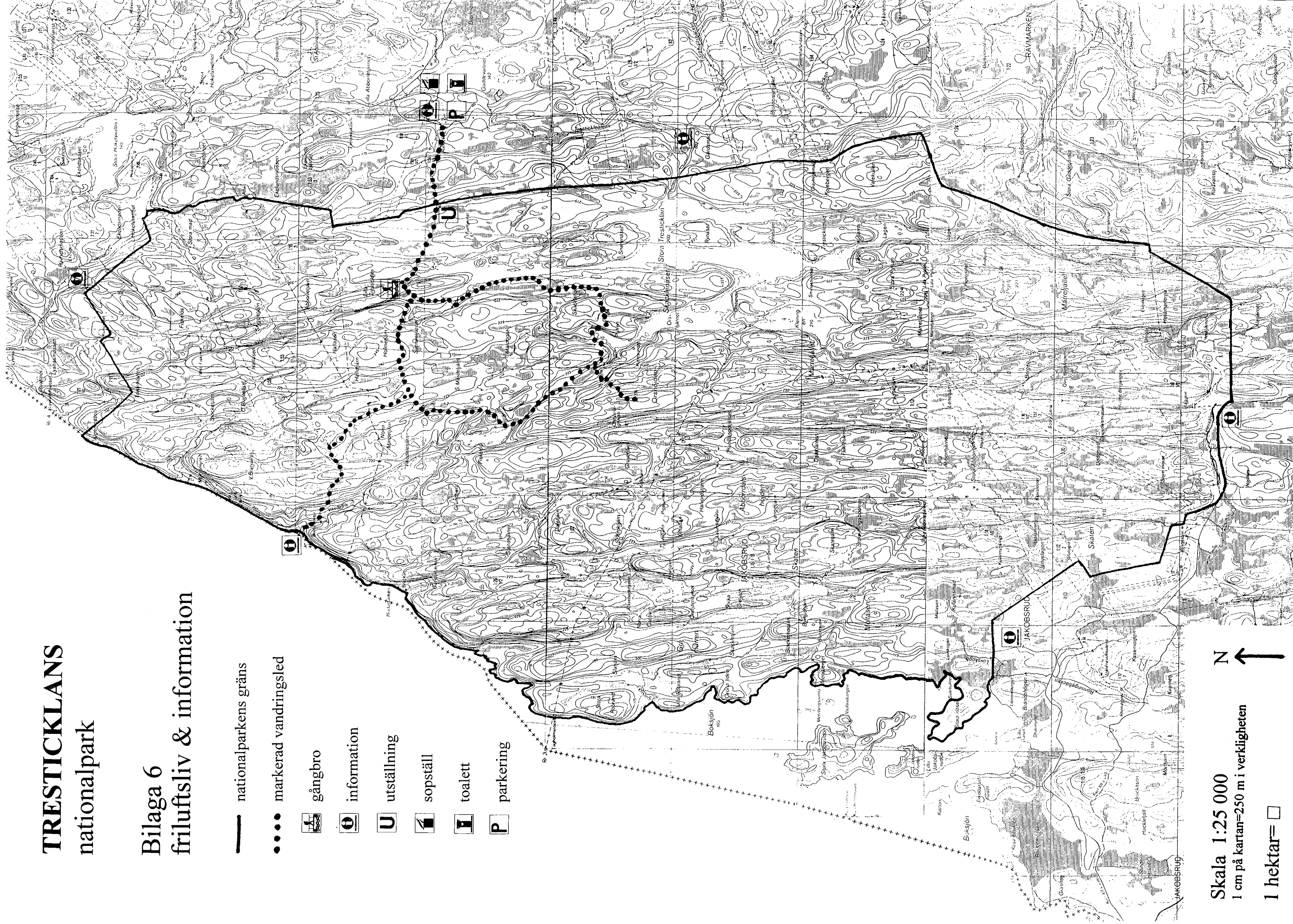
sopställ

toalett

parkering

Skala 1:25 000

1 cm på kartan=250 m i verkligheten

1 hektar=

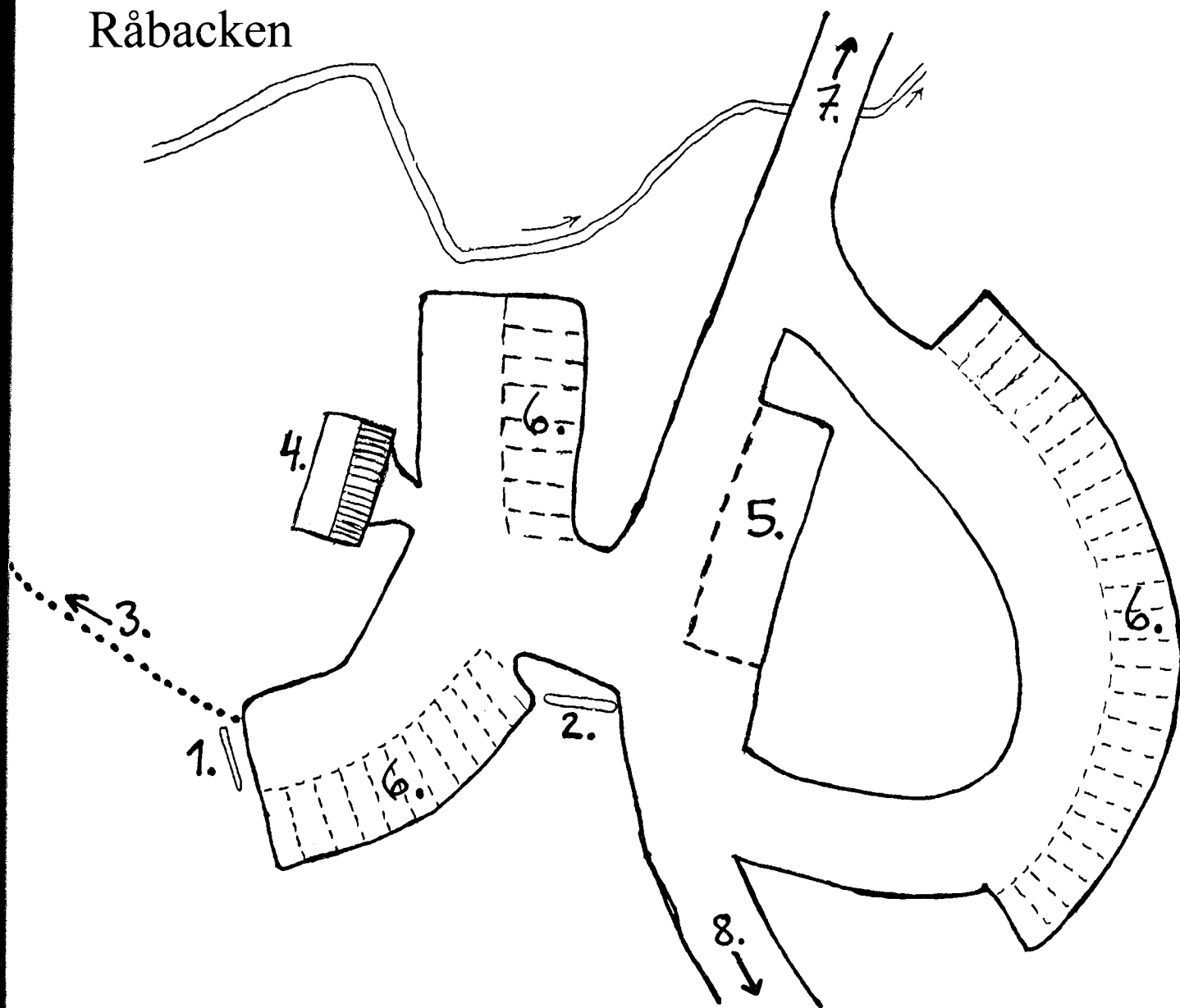

TRESTICKLANS nationalpark

bilaga 7: Anläggningar vid Råbacken

0 10 20 M

1. informationstavla

5. bussparkering

2. nationalparksemlen

6. bilparkering

3. Halleleden (till nationalparken)

7. till Rävmarken & Dals-Ed

4. toaletter/sopställ/förråd

8. till kalkdoserare & vändplan

TRESTICKLANS nationalpark

Bilaga 8 Skärmutställningen

Beskrivning

Stolpar runda diameter 20 cm, fästs med fransk skruv vid galvaniserade beslag som fästs i borrhål i berget.

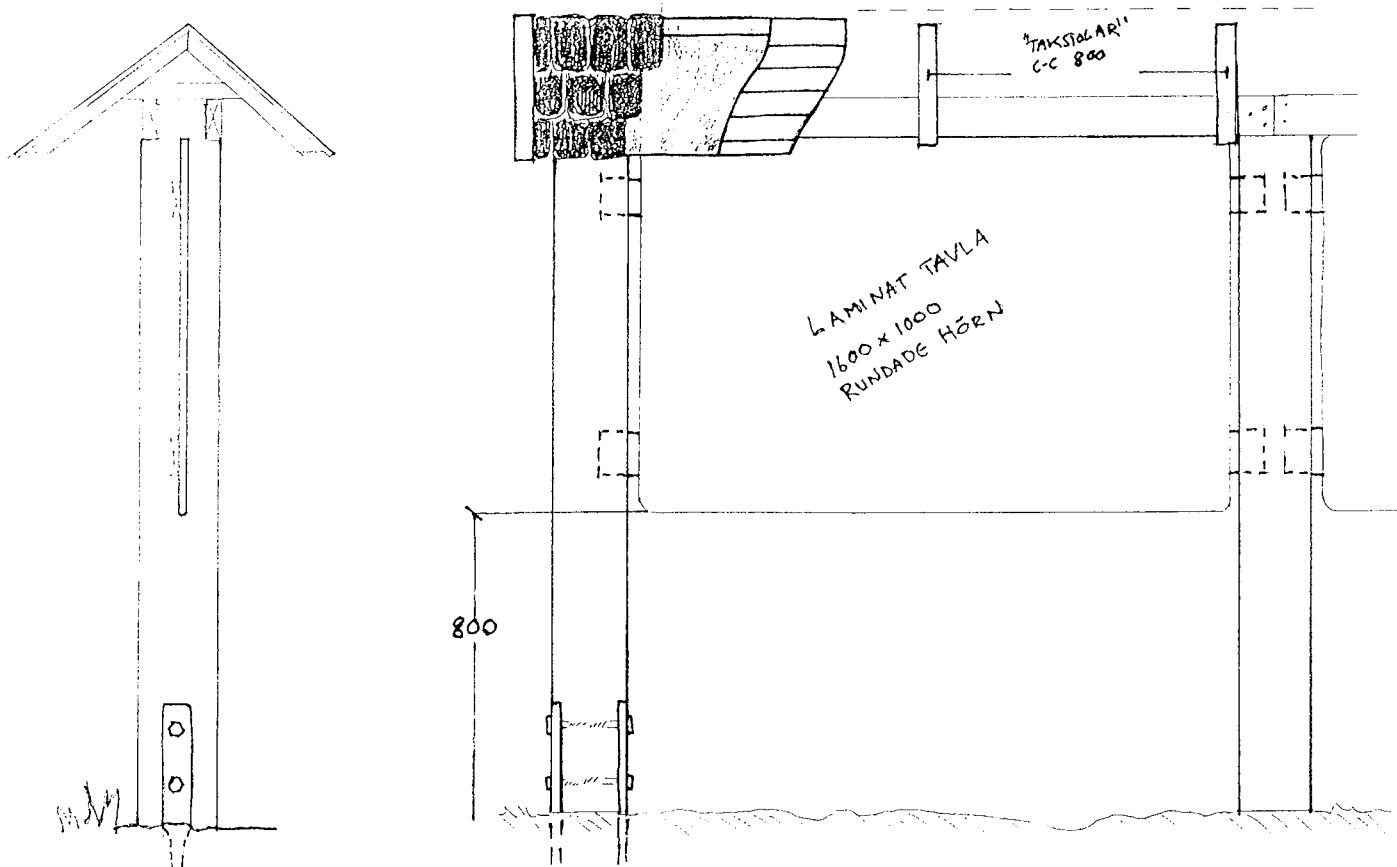
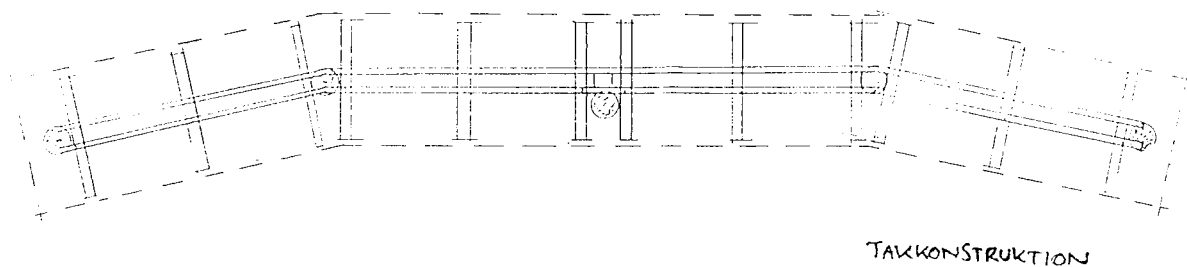
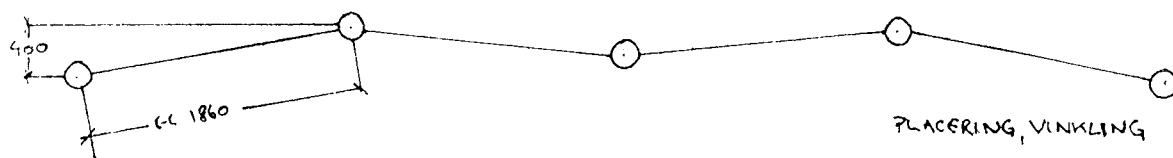
Informationstavlorna skruvas och limmas på regel 45x95 mm, som fästs försänkt i stolparna. Tavlorna monteras med 30 mm lucka mot stolparna.

Överliggare av 45x120 mm, fälls in i stolparna.

Takstolar av 45x45 mm, c-c avstånd 80 cm.

Tak av råspont, täcks med takpapp och skifferplattor.

Tryckimpregnerat virke ska inte användas. Allt trä behandlas med träimpregnering, om möjligt grå eller ljus brun.

Tresticklans nationalpark

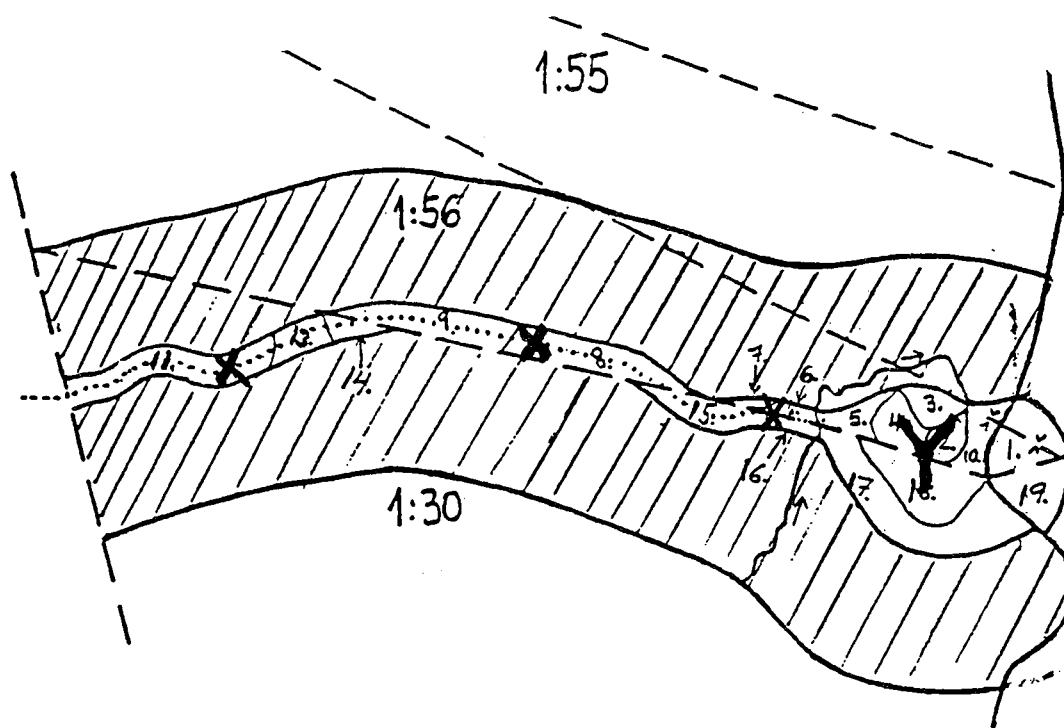
Bilaga 9

Servitutsområdet vid Råbacken

Servitutet berör fastigheterna Rävmarken 1:55, 1:56 och 1:30.
Kartan återges i skala 1:5000.

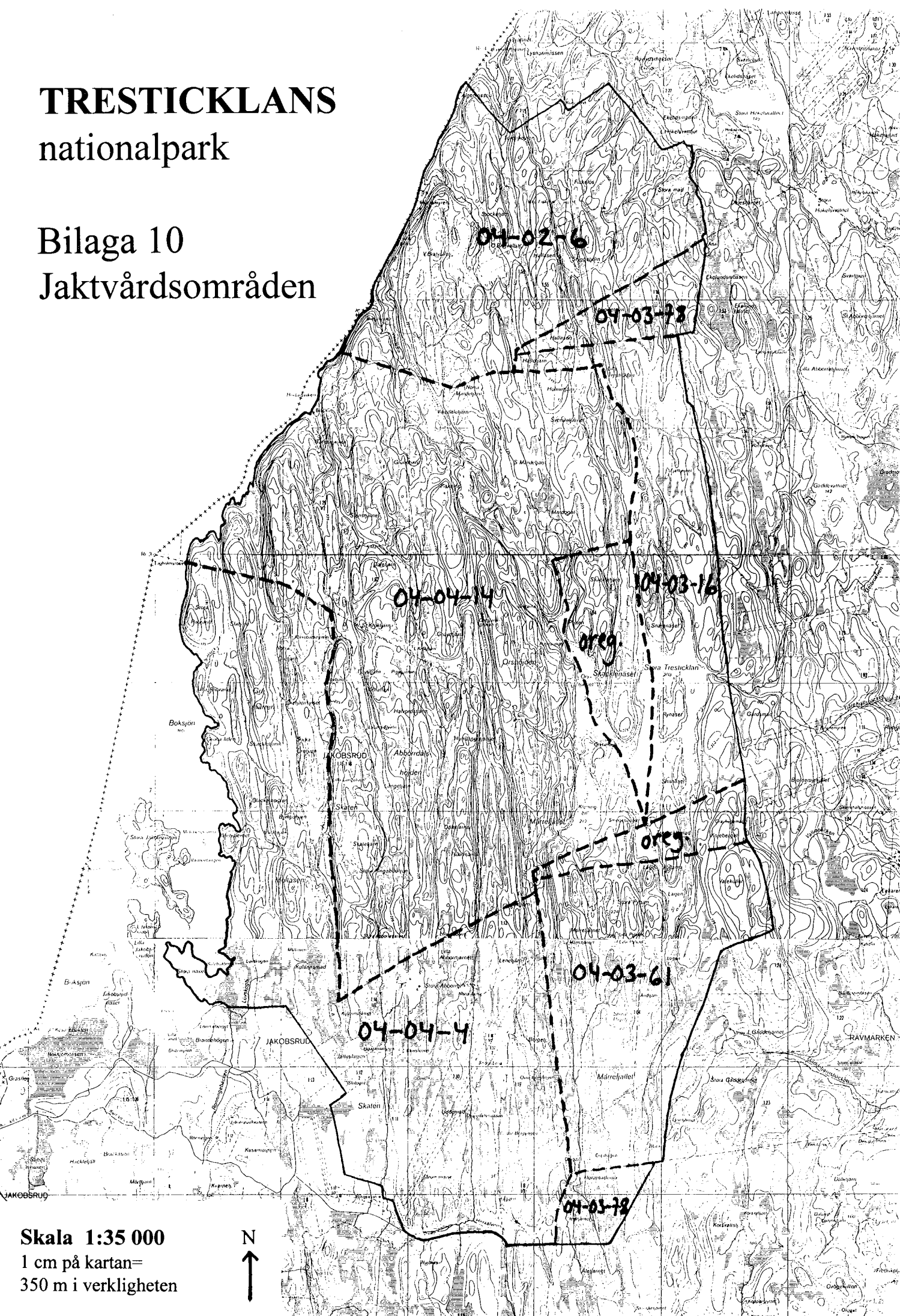
Servitutets innehåll

1. Rätt att anlägga, bibehålla och underhålla gångstig med sträckningen som är markerad med X på kartan.
2. Rätt att anlägga, bibehålla och underhålla parkeringsplats, rastplats och servicebyggnad med mera inom området markerat med Y på kartan.
3. Förbud för fastighetsägarna att bedriva skogsbruk inom en tio meter bred zon från mitten av gångstigen markerad med X.
4. Förbud för fastighetsägarna att bedriva annat än naturvårdsinriktat skogsbruk inom en zon 10 till 100 meter från gångstigen markerad med X. Zonen är streckmarkerad på kartan. Zonens yttergräns ska markeras i fält av Naturvårdsverket. Skogsavverkning inom zonen får ske tidigast 1 oktober 2010 och då ska en tät fröträdsställning lämnas. Fröträdsställningen får tidigast avverkas år 2020.

TRESTICKLANS nationalpark

Bilaga 10 Jaktvårdsområden

Tresticklans nationalpark

Bilaga 11

Litteraturförteckning - Tresticklaområdet

Aastrup, M. & Johnson, J. 1985-1988. Grundvattenövervakning inom PMK. Rapport från verksamheten. Naturvårdsverkets rapportserie: 3236, 3331, 3478, 3667.

Ämne: Miljöövervakning. Abstract: Redovisning av erfarenheter och resultat från mätningar och analyser av grundvattnet i PMK:s referensområden, däribland Tresticklaområdet.

Andersson, Berta. 1986. Kronutglesning hos gran och tall i PMK:s referensytor. Statens naturvårdsverk, laboratoriet för miljökontroll (1986:5) Rapport 3163, Solna 1986.

Ämne: miljöövervakning. Abstract: Resultat från analys av kronutglesning hos gran och tall inom PMK:s rutor. Jämförelse mellan olika provytor i Sverige däribland Tresticklaområdet.

Andersson, K-E. 1993. Tresticklan ett naturområde. Hembygden sid 98-108. Dalslands Fornminnes- och hembygdsförbund, Färgelanda.

Ämne: Allmän. Abstract: Skildring av natur- och kulturhistoria i Tresticklaområdet.

Andersson, P-A. 1981. Flora över Dal. Kärlväxternas utbredning i Dalsland.

Ämne: Flora. Abstract: Förekomst och utbredning av landskapets vilda och förvildade växter. 310 arters utbredning visas på kartor.

Bengtsson, G., Larsson, K-H. & Martvall, S. 1977. Naturvård i Dalsland. Hembygden sid 86-90. Dalslands Fornminnes och hembygdsförbund, Vänersborg.

Ämne: Natur. Abstract: Översiktlig beskrivning av naturvärden.

Bringmark, Lage. 1985-1990. Övervakning av markkemi och markbiologi i PMK:s referensområden. SNV, Miljökontrolllaboratoriet. Rapport från verksamheten. Naturvårdsverkets rapportserie: 3251, 3339, 3510, 3661, 3802, 3955.

Ämne: Miljöövervakning. Abstract: Årlig redovisning av mätresultat från markprovtagningar inom PMK:s referensområden, däribland Tresticklaområdet.

Bråkenhielm, S. 1985. Vegetationsövervakning i PMK:s referensområden. Statens naturvårdsverk, Miljökontrolllaboratoriet, Rapport från verksamheten 1985. Naturvårdsverkets rapport 3252.

Ämne: Miljöövervakning. Abstract: Redovisning av erfarenheter och mätresultat från ett PMK-projekt avseende vegetationsförändring i bland annat Tresticklaområdet.

Bråkenhielm, S. 1986. Naturvårdsverkets rapport 3340. I övrigt se ovan.

Bråkenhielm, S. 1987. Naturvårdsverkets rapport 3508. I övrigt se ovan.

Bråkenhielm, S. 1988. Naturvårdsverkets rapport 3660. I övrigt se ovan.

Bråkenhielm, S. 1989. Naturvårdsverkets rapport 3801. I övrigt se ovan.

Bråkenhielm, S. 1990. Naturvårdsverkets rapport 3954. I övrigt se ovan.

Bråkenhielm, S. 1991. Naturvårdsverkets rapport 4124. I övrigt se ovan.

Bäck, K. & Schuck. 1981. Inventering av vegetation och skogstillstånd i Aborrtjärnsområdet. Statens naturvårdsverk, forskningsavdelningen, FP 1. Internrapport nr 1 1981.

Ämne: Miljöövervakning. Abstract: Inventering av vegetation och trädbestånd i utvalda referensområden i Tresticklaområdet.

Dickson, Hörnström, Ekström & Almer. 1975. Rödingsjöar söder om Dalälven., sid 127.
Information från sötvattenlaboratoriet Drottningholm 7.
Ämne: Limnologi. Abstract: Rödning- och öringbestånd som försvunnit på grund av förorening.

Edstraktens Fornminnes och hembygdsförening. 1976. Boken om Dals Ed. En bygd vid gränsen. Edstraktens fornminnes - och hembygdsförening, Ed.
Ämne: Allmän kulturhistoria. Abstract: Vissa artiklar om personer och kulturhistoria med anknytning till Tresticklaområdet.

Eliasson, N. 1962. Vägen västerut. Dalsländsk hembygd. Sid. 10-13.

Fiskenämnden i Älvsborgs län & Älvsborgs läns norra Fiskevårdsförbund. 1978. Fysikalisk-kemisk undersökning av 1704 sjöar i norra Älvsborg 1978.
Ämne: Limnologi. Abstract: Resultat från analyser av vattenprover tagna i sjöar i avsikt att undersöka sjöarnas påverkan av förorening.

Fylkesmannen i Östfold. 1983. Kartlegging av vannkvaliteten i Östfold. 1. Moss aug. 1983. sid 23,31 med flera.
Ämne: Limnologi. Abstract: Mengde og sammensetning av planteplankton i relasjon til pH, trofigrad og humusinnhold.

de Geer, G. Beskrivning till Kartbladet Strömstad med Koster. Sveriges geologiska undersökning. Ser AC. No 1. Stockholm 1902.
Ämne: Geologi. Abstract: Översiktlig landskapsbeskrivning samt berggrund och jordlager. Bland annat beskrivs det östra gnejsområdet.

Granat, L. 1985-1990. Luft- och nederbörds-kemiska stationsnätet inom PMK. Meteorologiska institutionen, Stockholms universitet. Naturvårdsverkets rapportserie 3232, 3328, 3475, 3649, 3789, 3942.
Ämne: Miljöövervakning. Abstract: Sammanställning och årsvis redovisning av erfarenheter och resultat från mätningar från PMK-tytor, däribland Tresticklaområdet.

Gustavsson, A. 1984. Gränsbygd - Historia och sägen väster om Stora Le.
Ämne: Allmän, kulturhistoria. Abstract: Sammanställning av sägner och berättelser om personer och platser väster om Stora Le varav flera artiklar berör Tresticklaområdet.

Gustavsson, E. och Zakariasson, C. 1985. Dalsländsk gränsbygd i ord och bild. Sid. 484-485, 546-547, 628-630.
Ämne: Allmän, kulturhistoria. Abstract: Berättelser om färdvägar, platser och personer vid gränsen till Norge.

Haga, A. 1983. Habitatbeskrivelse og fuglefauna i 20 av Östfolds innsjøer. Östfold-Natur nr. 17. 43 s.
Ämne: Fauna, ornitologi. Abstract: Div. vanndata og morfometri. S. Boksjö sid. 23,31 med flera.

Hardeng, G. & Nordbakke, R. 1973. Boksjö/Lundsneset landskapsvernområde. 15 s.
Ämne: Allmän. Abstract: Verneforslag til Miljøverndepartementet og fylkesmannen i Östfold 25/1 -73.

Holmgren, E. Undersökningar af fiskevatten å Dalsland omfattande 638 sjöar och vattendrag. Vänersborg 1916.
Ämne: Limnologi Abstract: Beskrivning av bland annat fiskfaunan för varje sjö.

Karvik, N-G & Curry-Lindahl, K. 1953. Natur i Dalsland. Svensk Naturs landskapsserie.
Ämne: Allmän. Abstract: Olika författares skildring av landskapets natur. På sid 157-163 nämns området i några olika sammanhang.

Klevenmark, J. Profiler ur klevmarkssläkten. □

Larsson, K-H. 1971. Översiktlig naturvårdsinventering över nordvästra Dalsland. Länsstyrelsen i Älvsborgs län. nr 1973:2. Opubl.

Ämne: Allmän. Abstract: Beskrivning av naturtyper, särskilt värdefulla objekt. Förslag till åtgärder. Foton och vegetationskartor.

Lindqvist, B. 1980. Boksjö-Kornsjö. Världens kanske största kalkningsprojekt. Natur på Dal Nr 2 årg 6. s.3-6.

Ämne: Limnologi. Abstract: Redogörelse av planering och kalkning av Boksjön.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1976. Natur i Älvsborgs län. Inventering och handlingsprogram för allmän naturvård.

Ämne: Naturvård. Allmän. Abstract: Översiktlig beskrivning av naturen i Älvsborgs län samt beskrivning, klassning och förslag till skydd för värdefulla naturområden. sid 76, 109 och 227-228, område 15.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1985. Naturvårdsprogram för sjöar och vattendrag. Dals-Eds kommun del 1 och 2.

Ämne: Limnologi. Abstract: Beskrivning blankettuppgifter samt naturvärdesbedömning av de största sjöarna inom olika avrinningsområden i kommunen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1993. Skyddad Natur - Älvsborgs län.

Ämne: Naturvård. Abstract: Beskrivning med kartor över naturreservat, naturvårdsområden, fågelskyddsområden och andra värdefulla områden i Älvsborgs län.

Naturvårdsverket. 1982. Urskogar. Inventering av urskogsartade områden i Sverige, Del 2 Södra Sverige. SNV pm 1508. sid. 170-171.

Ämne: Vegetation. Abstract: Naturvårdsverkets och skogsstyrelsens redovisning av landsomfattande inventering av urskogsartade områden. Underlag för skydd av värdefull natur, skoglig och kommunal planering.

Naturvårdsverket. 1989. Nationalparksplan för Sverige. Förslag till Trestickla nationalpark. s. 82-84.

Ämne: Naturvård. Abstract: Beskrivning av Tresticklaområdet och förslag till avgränsning av nationalpark.

Olsson, L. 1974. Naturinventering av Stora Tresticklaområdet. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1981:8.

Ämne: Allmän. Abstract: Översiktlig naturinventering av topografi och vegetation.

Olofsson, I. 1986. Vattenöversikt för Enningdalsälvens avrinningsområde. Projektarbete 10 p. Göteborgs Universitet.

Ämne: Sötvatten. Abstract: Beskrivning av Enningdalsälvens avrinningsområde.

Olsson, R. 1981. Urskog. Svenska Naturskyddsföreningens årsbok 1981. □

Olsson, R. 1988. Fredad natur i Dalsland. Utgiven av Dalslands Turistråd i samarbete med Länsstyrelsen i Älvsborgs län.

Ämne: Allmän. Abstract: Beskrivning av naturreservat och vissa andra områden med värdefull natur i Dalsland.

Olsson, R. 1988. Nationalpark - nej tack? Natur på Dal, årg. 14, nr 2, 1988.

Ämne: Naturvård. Abstract: Debattartikel om Tresticklaområdets skyddsstatus - naturreservat eller nationalpark.

Olsson, R. 1993. Lundsneset/Tresticklan - En seger för naturvården! Natur på Dal, årg. 19, nr 2, 1993.

Ämne: Allmän. Abstract: Redogörelse för gränsaktionen arbete fram till bildandet av Lundsnesets naturreservat.

Risinger, B. 1989. Trestickla nationalpark - mest plus i kanten. Natur på Dal, Årg. 15. nr 1, 1989.

Ämne: Naturvård. Abstract: Debattartikel om Tresticklaområdets skyddsstatus - naturreservat eller nationalpark.

Sjöberg, K. (IVL) m fl & Granat, L. 1991. Luft- och nederbördskemiska stationsnätet inom PMK. IVL, Göteborg och Meteorologiska inst., Stockholms universitet.

Ämne: Miljöövervakning. Abstract: Sammanställning och redovisning av erfarenheter och resultat från mätningar i PMK-tytor, däribland Tresticklaområdet.

Shaikh, N. A. m fl. 1986. Malmer och industriella mineral och bergarter i Älvsborgs län. Sveriges Geologiska undersökning. Rapporter och meddelanden nr 45. sid. 17-18, 56 och 57.

Ämne: Geologi. Abstract: Beskrivning av länets geologi, bl a Stora Le-Marstrandsserien samt korta beskrivningar olika förekomster.

Strömberg, B. 1969. Den mellansvenska israndzonen. Forskningsrapport 6, S tockholms Universitet, Naturgeografiska inst.

Ämne: Kvartärgeologi. Abstract: Översiktlig naturvårdsinventering med hänsyn till kvartärgeologisk-naturgeografiska värden.

Svensson, Sören. 1989. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling och reproduktion hos stare: Rapport från verksamheten 1989.

Ämne: Fauna. Abstract: Detailed bird censuses were carried out, using the territory mapping method, in 32 sample plots within 13 PMK areas. One of the plots was new, namely one in the Tresticklan area.

Wiederholm, T & Eriksson, L. 1977 Benthos of an acid lake. Oikos 29: 261-267. Copenhagen 1977.

Ämne: Limnologi. Abstract: Data on composition and distribution of the bottom fauna in a very acid lake in Western Sweden are reported. In comparison with three other lakes with higher pH values the fauna is low in abundance with few taxa represented. The benthos most similar to that of a typically polyhumic reference lake. Molluscs and large crustaceans are missing but many chironomid species show little or no reduction in their distribution.

Willén, Eva. 1975. Limnologiska undersökningar i Stora Tresticklan, Dals Ed, Älvsborgs län. Naturvårdsverkets limnologiska undersökning, Information 18, 1977 46 p.

Ämne: Sötvatten. Abstract: Undersökning av sjön Stora tresticklan under 1975 beträffande vattenkemi, växt- och djurplankton samt bottenfauna. Sjön är utsatt för en tilltagande försurning och pH varierar.

Åhäll, K-J. 1993 Geologi i Dalsland. Känn ditt Dalsland 4, Dalslands Turistråd.

Muntlig information

Holm-Oluf Svendsen, Sand Mon, Ed

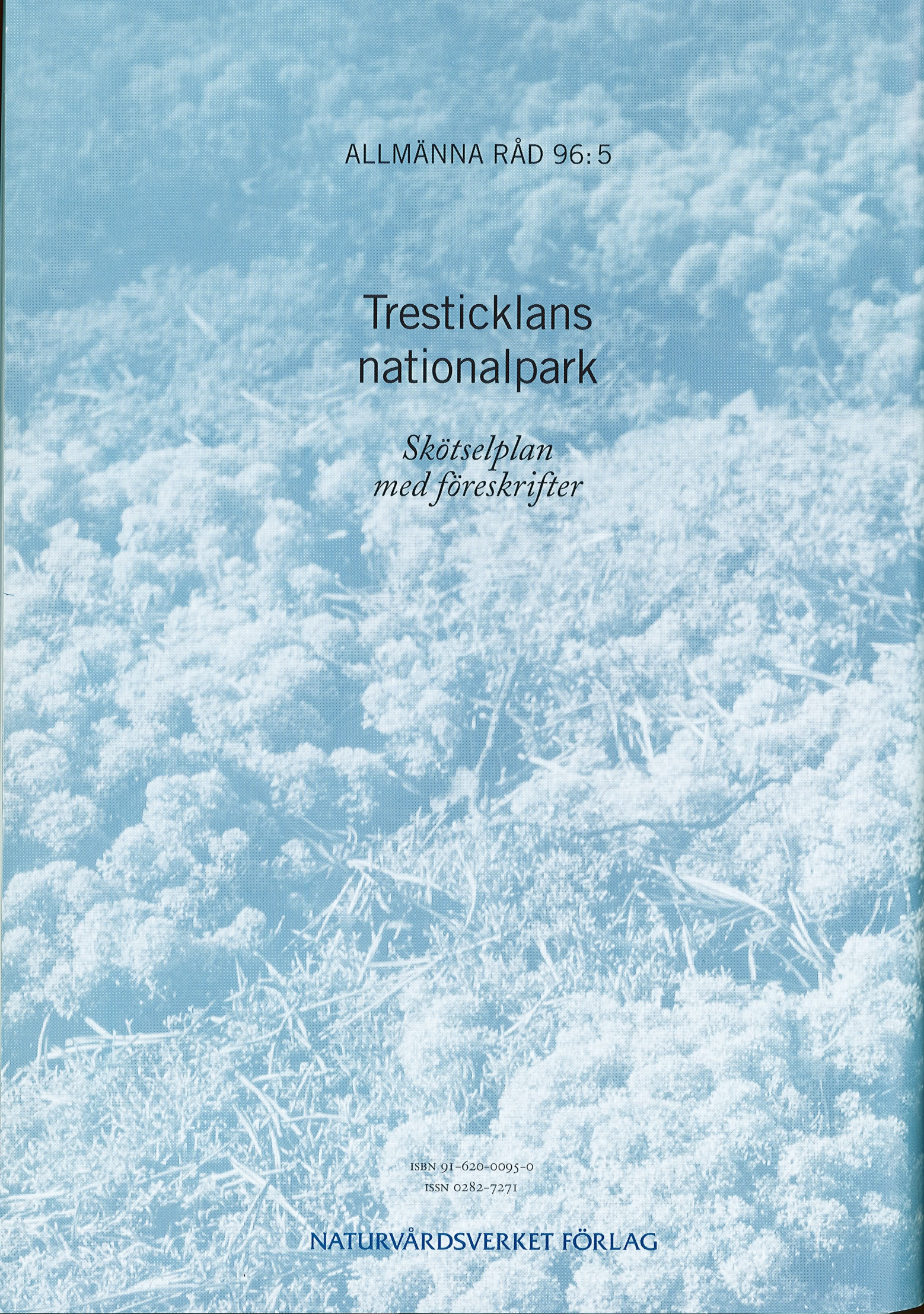
Henry Karlsson, Gunnarsbyn, Ed

Nils Johansson, Munkedals Skog, Munkedal

Sune Strutz, Klevmarken, Ed

Willy Larsen, Tistedalens Friluftslag, Tistedalen, Norge

Lars-Arne Stenqvist, Räddningstjänsten, Ed

ALLMÄNNA RÅD 96:5

Tresticklans nationalpark

*Skötselplan
med föreskrifter*

ISBN 91-620-0095-0

ISSN 0282-7271

NATURVÅRDSVERKET FÖRLAG